

Dirnad Economi Cymru

Adroddiad chwarterol

Mawrth 2019

Cynnwys

Crynodeb Gweithredol	3
1 Cyflwyniad	4
2 Cyd-destun economaidd Cymru	4
2.1 Rhagolygon economaidd y DU a rhanbarthol	4
2.2 Y darlun BBaCh yng Nghymru: deall ffactorau sy'n siapio'r galw am gyllid	5
3 Darparu cyllid BBaCh a chost cyllid	8
4 Gweithgaredd Banc Datblygu Cymru	10
5 Casgliadau	12
6 Dangosfyrddau Mawrth 2019	13

Max Munday, Annette Roberts, Nikos Kapitsinis

Uned Ymchwil Economi Cymru,

Ysgol Busnes Caerdydd

mundaymc@cf.ac.uk

Am ragor o wybodaeth neu i gyflwyno adborth a chynigion ymchwil, anfonwch e-bost at:

DirnadEconomi@banccdatblygu.cymru

Mae'r Swyddfa Ystadegau Gwladol (SYG) wedi cynghori ar gynhyrchu'r adroddiad hwn ond nid yw'n gyfrifol am y safbwyntiau na'r ystadegau a gyflwynwyd ac nid yw wedi dilysu'r cynnwys.

Dirnad Economi Cymru Cyf, Uned J Pentref Busnes Iâl, Ffordd Ellice, Wrecsam, Cymru, LL13 7YL, 11001584.

Banc Datblygu Cymru Ccc (Development Bank of Wales Plc) yw cwmni daliannol Grŵp sy'n masnachu fel Banc Datblygu Cymru. Mae'r Grŵp yn cynnwys nifer o is-gwmnïau sydd wedi'u cofrestru gydag enwau gan gynnwys y blaenlythrennau BDC. Mae Banc Datblygu Cymru yn gwmni cyllid datblygu sy'n eiddo yn gyfan gwbl i Weinidogion Cymru ac nid yw'n cael ei awdurdod na'i reoleiddio gan yr Awdurdod Rheoleiddio Darbodus (ARhD) na'r Awdurdod Ymddygiad Ariannol (AYA). Mae gan Fanc Datblygu Cymru (Banc Datblygu Cymru ccc) dri is-gwmni sy'n cael eu hawdurdodi a'u rheoleiddio gan yr AYA. Sylwer nad yw Banc Datblygu Cymru Ccc (Banc Datblygu Cymru ccc) nac unrhyw un o'i is-gwmnïau yn sefydliadau bancio ac nid ydynt yn gweithredu fel y cyfryw. Golyga hyn nad oes unrhyw un o endidau'r grŵp yn gallu derbyn adneuon gan y cyhoedd. Gellir dod o hyd i siart strwythur cyfreithiol cyflawn ar gyfer Banc Datblygu Cymru Ccc banccdatblygu.cymru

Crynodeb Gweithredol

Daw ACh3 ar groesffordd ar gyfer economi'r DU o ran y berthynas rhwng y DU a'r UE yn y dyfodol. Datgelodd diwedd 2018 fod economi'r DU yn arafu. Efallai y bydd cryfder presennol y farchnad lafur yn cuddio ansicrwydd go iawn sy'n wynebu rhai sectorau nwyddau a gwasanaethau.

O'r 257,500 o BBaCh yng Nghymru, mae dros 95.5% yn y categori micro fusnes. Er bod cyfanswm cyfrifiad micro fusnesau a'u cyflogaeth wedi cynyddu 2% ac 1.6% yn y drefn honno o 2017 i 2018, gostyngodd eu trosiant 20% dros yr un cyfnod. **Gostyngodd trosiant microfusnesau o £20bn yn 2017 i £16bn yn 2018.**

Roedd y golled mewn trosiant o ficro fusnesau yn wahanol i gynnydd mewn trosiant mewn cwmnïau bach a chanolig. Cynyddodd trosiant mentrau bach 4.5% yn y flwyddyn hyd at 2018, tra tyfodd trosiant busnesau canolig 14%, **ond gyda gostyngiad cyffredinol mewn trosiant ar gyfer pob BBaCh yng Nghymru, sef 3.1%.**

Mae'r mwyafrif o gwmnïau geni yng Nghymru yn digwydd yn economi fawr y De Ddwyrain, gyda'r ardaloedd llai (yn economaidd) yng Ngogledd, a Chanolbarth a De-orllewin Cymru yn gweld llai o fusnesau newydd yn dechrau. Mae gan Dde-ddwyrain Cymru hefyd gyfradd geni gryfach o gymharu ag ardaloedd eraill yng Nghymru, tua 18% yn 2017. Mae cyfraddau genedigaethau BBaCh 2017 yn gymharol gryf mewn sectorau fel trafnidiaeth a storio (21%), cyfanwerthu / manwerthu (19%), gwasanaethau gweinyddol a chymorth (15%) ac adeiladu (14.5%). **Roedd 60% o'r mentrau a ddechreuodd yng Nghymru yn 2014 yn dal i fod yn weithredol dair blynedd ar ôl eu geni.**

Mae *Monitor Cyllid BBaCh* 2018 yn dangos bod 36% o BBaCh a arolygwyd yng Nghymru wedi defnyddio cyllid allanol. Roedd cyfran y BBaCh a arolygwyd a oedd yn defnyddio benthyciadau yn benodol yn uwch yng Nghymru (41%) nag yn y DU (30%). Mae 44% o BBaCh Cymru a arolygwyd ar gyfer y *Monitor* yn rhai nad ydynt yn fenthycwyr parhaol (y DU, 49%).

Mae mwy o BBaCh yn cynllunio i dyfu yng Nghymru nag yn y DU (50% o gymharu â 47%). Mae hwn yn ddarlun gwell i Gymru, o ystyried bod y *Monitor Cyllid BBaCh 2017* wedi datgelu mai dim ond 40% o BBaCh Cymru oedd ag awydd i dyfu.

Roedd cyfran y BBaCh a amcangyfrifwyd i fod â risg credyd Uchel ym mis Chwefror 2019 yn 5.3%, i fyny o 4.1% ym mis Medi 2018 a 3.9% ym mis Mehefin 2018. Cyfran y BBaCh a amcangyfrifir yn y categori Gofalus oedd 72% ym mis Chwefror 2019, i lawr o 73% ym Medi 2018.

Banc Datblygu Cymru

Roedd cyfanswm buddsoddiad y Banc Datblygu hyd at 2018 / 19 Ch3 bron yn £565m, i fyny o £540m i 2018 / 19 Ch2 fel yr adroddwyd yn ACh2. Roedd benthyciadau yn cyfrif am 52% o'r cyfanswm hwn, gyda buddsoddiadau ecwiti yn cynrychioli tua 29%, a buddsoddiadau mesanin oedd yr 19% sy'n weddill.

Mae mwy na 3,170 o gwmnïau wedi derbyn benthyciadau hyd yn hyn, gyda'r benthyciadau hyn yn gysylltiedig â gweithgaredd sydd wedi creu dros 11,700 o swyddi, tra'n diogelu dros 19,000 o swyddi. Mae mwy na 260 o gwmnïau wedi derbyn buddsoddiad ecwiti, gan greu dros 3,000 o swyddi a diogelu tua 2,200 o swyddi.

Yn ystod tri chwarter cyntaf blwyddyn ariannol 2018/19, roedd 350 o gwmnïau yn derbyn buddsoddiad. Gallai 2018/19 fod yn flwyddyn gref i Fanc Datblygu Cymru o ran cwmnïau sy'n derbyn

buddsoddiad. Roedd buddsoddiadau newydd a wnaed gan Fanc Datblygu Cymru yn ystod tri chwarter cyntaf blwyddyn ariannol **2018/19 yn dod i bron i £59m**, gyda'r rhain yn gysylltiedig â bron i **590 o swyddi wedi'u creu a bron i 1,380 o swyddi wedi'u diogelu**.

1. Cyflwyniad

Dyma drydydd adroddiad chwarterol (ACh) Dirnad Economi Cymru (DEC). Mae ACh3 yn adeiladu ar ac yn ehangu'r darlun sylfaenol o weithgaredd busnesau bach a chanolig (BBaCh) Cymru a sefydlwyd yn ACh1 a ACh2. Mae adrannau 2 a 3 o'r adroddiad hwn yn darparu data a sylwebaeth mewn perthynas â chyd-destun macro-economaidd y DU a Chymru y mae BBaCh Cymru yn gweithredu ynddynt, ynghyd â dadansoddiad o'r ffactorau sy'n ymwneud â'r galw am gyllid BBaCh a'u costau. Yr amcan gyda'r adrannau hyn yw cael dealltwriaeth o'r:

- Ffactorau macro-economaidd sy'n siapia'r galw am gyllid BBaCh yng Nghymru.
- Tueddiadau mewn twf BBaCh, busnesau newydd a rhagolygon goroesi busnesau yng Nghymru.
- Y cyflenwad o gyllid i BBaCh yng Nghymru.
- Y symiau a'r mathau o fenthycia / buddsoddi mewn BBaCh yng Nghymru.

Mae Adran 4 yn crynhoi gweithgareddau Banc Datblygu Cymru yng nghyd-destun ffactorau sy'n effeithio ar y galw am gyllid i BBaCh yng Nghymru, a'r cyflenwad ohonynt. Yn gryno, bydd y ACh yn nodi:

- Y defnydd a wneir o gronfeydd y Banc Datblygu ar gyfer ariannu BBaCh yng Nghymru, a pha fath o fentrau a diwydiannau sy'n cael eu cefnogi.
- Dosbarthiad daearyddol buddsoddiad BBaCh ar hyd a lled Cymru

Mae'r adran olaf yn dod i gasgliadau o'r dadansoddiad cyffredinol.

Mae'r adroddiad hwn yn seiliedig i raddau helaeth ar ddata sydd ar gael i'r cyhoedd (a adroddir yn gyffredinol mewn blynyddoedd calendr) ynghyd â dadansoddiad arbennig o ddata a ddarparwyd gan Fanc Datblygu Cymru (a adroddir yn bennaf mewn blynyddoedd ariannol). Oherwydd gwahaniaethau mewn cyfnodau adrodd bydd rhywfaint o anghysondeb tymhorol bach yn y data yn yr adroddiad hwn.

2. Cyd-destun economaidd Cymru

2.1 Rhagolygon economaidd y DU a rhanbarthol

Mae amodau economaidd lleol, cenedlaethol a byd-eang yn effeithio ar dwf busnesau, ac felly'r galw am, a'r cyflenwad o, wahanol fathau o gyfalaf a chymorth ariannol allanol.

Daw ACh3 ar groesffordd ar gyfer economi'r DU... ..

... o ran y berthynas yn y dyfodol rhwng y DU a'r UE, ac ansicrwydd yn deillio o densiynau masnach cynyddol ar draws y byd. Mae buddsoddiad busnes y DU wedi gostwng am bedwar chwarter yn olynol, gan ostwng 1.4% yn y chwarter diweddaraf (2018 Ch4 o gymharu â 2018 Ch3). Yn 2018 cynyddodd Cynnyrch Mewnwladol Crynswth (CMC) y DU 1.4% o'i gymharu â 2017, ond dyma'r twf blynyddol isaf ers 2012. Mae'r ffigurau chwarterol diweddaraf yn dangos twf CMC y DU o 0.2% rhwng 2018 Ch3 a 2018 Ch4.

Mae'r DU yn gweld allbwn sy'n dirywio mewn gweithgynhyrchu ac adeiladu yn chwarter olaf 2018....

...ond gyda thwf yn cael ei ganfod yn y sectorau proffesiynol, gwyddonol, gweinyddol a gwasanaethau cefnogi. Gyda hyder busnes y DU yn isel mae rhywfaint o ddisgwyliad y bydd twf CMC y DU yn ystod hanner cyntaf 2019 yn isel, er ei bod yn bwysig cydnabod bod diweithdra yn y DU wedi aros ar lefelau hanesyddol isel.

Ffederasiwn Busnesau Bach yn adrodd bod llai o hyder ...

... gan ddatgelu bod hyder busnesau bach yn y rhan olaf 2018 wedi cyrraedd y pwynt isaf ers 2007-08 pan oedd yr argyfwng byd-eang¹. Gostyngodd y *Mynegai Busnesau Bach*² ar hyder busnes y DU o 12.9 yn 2018 Ch2 i -1.7 yn 2018 Ch3 a chwmpodd i -9.9 yn 2018 Ch4. Mae Cymru wedi gwneud ychydig yn well. Gostyngodd gwerth mynegai hyder busnes Cymru o 26 yn 2018 Ch3 i 3 ar gyfer 2018 Ch4. At hynny, datgelodd 62% o gwmnïau bach o Gymru a gafodd eu cynnwys eu bod yn gweithredu islaw eu capasiti yn 2018 Ch4 (cyfartaledd y DU 45%).

Adlewyrchir y lefelau hyder hyn mewn polisi. Ym mis Chwefror 2019, penderfynodd Pwyllgor Polisi Ariannol Banc Lloegr gadw cyfradd y banc yn 0.75%, ar ôl ei gynydd o 0.5% ym mis Awst 2018. Yn ôl y sôn, mae'r Banc wedi tynnu'n ôl ar gynydd pellach mewn cyfraddau llog oherwydd yr amodau economaidd sy'n gwaethygu a'r rhagamcanion pesimistaidd ar gyfer twf economaidd yn 2019.

GGY Cymru yn cyrraedd £62.8bn yn 2017....

...twf blynyddol o 3.1% o'i gymharu â 2016. Roedd Gwerth Gros wedi'i Ychwanegu (GGY) y pen o'r boblogaeth yng Nghymru yn £19,899 yn 2017, neu 72.8% o gyfartaledd y DU³. Mae pryderon am economi Cymru sy'n sail i'r amcangyfrif GGY y pen isel hwn yn cynnwys twf cynhyrchiant gwael a mynediad anwastad at gyfleoedd economaidd ar draws gwahanol rannau o Gymru.

Mae diwedd 2018 yn datgelu y bydd economi'r DU yn arafu

Er bod marchnadoedd llafur y DU a Chymru wedi parhau'n gryf, gallai hyn guddio ansicrwydd o ddifri sy'n wynebu rhai sectorau nwyddau a gwasanaethau. Mae anallu Llywodraeth y DU i egluro cyfeiriad trosglwyddiad yr UE yn awgrymu y gallai'r DU fod yn mynd i gyfnod o ansicrwydd tebyg i'r hyn a ddilynodd argyfyngau credyd 2007-08, a lefelau hyder gwael tebyg.

2.2 Y darlun BBaCh yng Nghymru: deall ffactorau sy'n siapio'r galw am gyllid

Mae Dangosfwrdd 1 yn crynhoi gwybodaeth am natur y sector BBaCh yng Nghymru, a ffactorau dethol sy'n gyrru'r galw am gyllid allanol.

¹ FfBB (2019). <https://www.fsb.org.uk/docs/default-source/fsb-org-uk/fsb-sbi-q4-2018-final.pdf?sfvrsn=0>

² "Mae'r Mynegai Busnesau Bach yn fynegai pwysol o'r ymatebion i'r cwestiwn: 'O ystyried eich perfformiad busnes cyffredinol, ac anwybyddu unrhyw amrywiadau tymhorol arferol

ar yr adeg hon o'r flwyddyn, sut ydych chi'n gweld rhagolygon busnes dros y tri mis nesaf, o gymharu â 'Mae cyfran y cwmnïau sy'n adrodd' wedi gwella llawer 'yn cael y pwysladau canlynol: +2, ychydig yn well +1, tua'r un 0, ychydig yn waeth -1 a llawer gwaeth -2; mae'r Mynegai Busnesau Bach yn deillio o swm y ffactorau hyn "(FfBB, 2019: 8).

³ StatsCymru <https://stats.wales.gov.wales/Catalogue/Business-Economy-and-Labour-Market/Regional-Accounts/Gross-Value-Added-GDP/gva-by-measure-welsh-economic-region-year>

Trosiant micro fusnesau Cymru yn gostwng 20% yn 2018

Mae micro fusnesau (sy'n cyflogi 0-9) yn dominyddu yng nghyfanswm poblogaeth BBaCh Cymru (D1). O 257,500 o BBaCh yng Nghymru, mae dros 95.5% yn y categori micro. Er bod cyfanswm y cyfrifiad o ficro fusnesau a'u cyflogaeth wedi cynyddu 2% ac 1.6% yn y drefn honno o 2017 i 2018 (gweler D2), gostyngodd eu trosiant 20% dros yr un cyfnod, gan ostwng o £20bn yn 2017 i £16bn yn 2018. Mae hwn yn newid gwirioneddol sylweddol, yn enwedig o gofio'r symudiad cadarnhaol yn y cyfrif menter a chyflogaeth.

Cynyddodd trosiant mentrau bach 4.5% yn y flwyddyn hyd at 2018, tra tyfodd trosiant busnesau canolig eu maint 14% (D2), ond gyda gostyngiad cyffredinol o 3.1% yn nhrosiant pob BBaCh yng Nghymru.

Busnesau perchnogion yn unig yng Nghymru yn gweld trosiant yn fwy na haneru...

...yn gostwng o £6.7 biliwn yn 2017 i £3.1bn yn 2018. Mae micro fusnesau yn aml yn datgelu gwrthwynebiad cryf i ymgymryd â mwy o risg ariannol, ac amharodrwydd cyfatebol i dyfu - yn aml disgrifir y rhain fel 'trofwyr' mewn ymchwil. Mae hwn yn ffactor sy'n cysylltu â dadleuon am broblem cynhyrchiant rhanbarthol y DU, sef sut y gall rhai rhanbarthau o'r DU fod â mwy o BBaCh sy'n dod o fewn y categori trofwyr.

Cynyddodd niferoedd cwmnïau bach yng Nghymru 1% rhwng 2017 a 2018...

... a chyda chynnydd o 0.9% mewn cyflogaeth (D2). Ar ben arall y sbectrwm, roedd busnesau canolig eu maint yn cyfrif am lai nag 1% o'r mentrau BBaCh yng Nghymru yn 2018. Fodd bynnag, roedd y mentrau hyn yn cefnogi bron i un rhan o bump o gyflogaeth BBaCh (19.7%), a 35% o gyfanswm trosiant BBaCh. Ar y cyfan, rhwng 2017 a 2018, cynyddodd cyfanswm menter a chyflogaeth BBaCh yng Nghymru 1.9%.

Mae niferoedd BBaCh yn amrywio yn ôl diwydiant Cymru gydag...

... ychydig dros 18,200 o BBaCh yn weithredol mewn sectorau cynhyrchu, i fyny o 17,000 yn 2017 (D3). Cofnododd y sector cynhyrchu gynnydd blynyddol o 5.9% yn nifer y BBaCh (D4), er bod ei drosiant wedi gostwng 3.7% o 2017 i 2018. Gwelwyd cynnydd o 56,000 yn 2017 i 85,300 yn 2018 yn sgil cyflogi BBaCh yn y sector hwn. Mae D4 yn datgelu, yn nhermau'r nifer o fentrau, fod BBaCh gwasanaethau eraill a chynhyrchu wedi gweld y cynnydd blynyddol mwyaf yn 2018.

Niferoedd uwch o BBaCh mewn sectorau fel gwasanaethau ariannol a busnes...

... a masnach cyfanwerthu / manwerthu, y sector olaf hwn gyda 59,000 o BBaCh a 219,000 o weithwyr yng Nghymru. Yn y sectorau hyn mae cyfyngiadau cyfalaf busnesau newydd yn is nag mewn gweithgynhyrchu. Gwelodd y sectorau hyn ostyngiad yn nifer y BBaCh, a ostyngodd 2.6% mewn cyfanwerthu / manwerthu a 2.1% mewn gwasanaethau ariannol a busnes rhwng 2017 a 2018 (D4).

Gwelodd Gogledd a De-ddwyrain Cymru gynnydd yn eu nifer o fentrau ym mhob categori maint BBaCh yn y flwyddyn hyd at 2018...

Trosiant micro fusnesau yn gostwng yn sylweddol

Mae trosiant micro fusnesau'r DU wedi gostwng o £655bn i £514n. Mae'r gostyngiad yma ychydig yn uwch na'r gostyngiad mewn trosiant o 20% a welwyd mewn micro fusnesau yng Nghymru.

... ond yng Nghanolbarth a De-orllewin Cymru (D5), dirywiodd nifer y micro fusnesau, cynyddodd nifer y busnesau bach, tra nad oedd nifer y cwmnïau canolig eu maint braidd wedi newid. Dirywiodd trosiant rhanbarthol ar gyfer micro fusnesau ym mhob un o dair rhanbarth Cymru. I'r gwrthwyneb, cynyddodd busnesau canolig eu trosiant yn sylweddol ar hyd a lled Cymru yn ystod y cyfnod 2017 i 2018, yn enwedig yn Ne Ddwyrain Cymru, a'r Canolbarth a'r De-orllewin Cymru (y ddau yn cynyddu 20%, gyda chynnydd bach yng Ngogledd Cymru o 1%).

Symudiadau diweddar mewn mynegeion Cymru o wasanaethau cynhyrchu, adeiladu a marchnata

Bu cynnydd diweddar cryf ym mynegai allbwn adeiladu Cymru (D6). Mae'r cynnydd chwarterol mwyaf diweddar (2018 Ch2 i 2018 Ch3) yn amlwg, yn enwedig o ystyried bod y brig olaf sylweddol yn 2014. Mae pa mor bell y bydd hyn yn cael ei gynnal eleni yn aneglur. Er enghraifft, byddai'r prosiectau yn y mynegai yn cael eu heffeithio'n gadarnhaol gan brosiectau fel ffordd ryddhad yr M4 ac Adweithydd Niwclear Wylfa B, ond gydag ansicrwydd ynghylch a fydd y prosiectau hyn yn symud ymlaen. Yn y flwyddyn hyd at fis Medi 2018, cynyddodd mynegai adeiladu Cymru 13.2% (y DU, 1.4%). Mae mynegai gwasanaethau'r farchnad yn cael ei nodweddu gan gynnydd cyson yng Nghymru ar ôl 2015 Ch3 gyda thuedd cyson ar i fyny yn y 4 chwarter diwethaf a ddangosir yn D6. Dros y cyfnod o 2017Q2 ychydig iawn o newid a welwyd yn y mynegai cynhyrchu.

De-ddwyrain Cymru yn dominyddu dechrau busnes

Mae mwyafrif y cwmnïau geni yng Nghymru (D7) yn digwydd yn economi fawr y De-ddwyrain, gyda'r ardaloedd economaidd llai yn y Gogledd, a'r Canolbarth a'r De-orllewin yn gweld llai o fusnesau yn dechrau o'r newydd. Mae gan Dde-ddwyrain Cymru gyfradd geni⁴ gryfach hefyd o gymharu ag ardaloedd eraill yng Nghymru, tua 18% yn 2017.

Mae cyfraddau geni cymharol gryf (gweler D8) i'w cael mewn sectorau fel trafndiaeth a storio (21%), cyfanwerthu / manwerthu (19%), gwasanaethau gweinyddol a chymorth (15%) ac adeiladu (14.5%). Fodd bynnag, mae sectorau â chyfraddau geni uwch yn tueddu i brofi cyfraddau marwolaeth busnes uwch. Fodd bynnag, yn 2017 dangosodd cyfanwerthu / manwerthu wahaniaethau amlwg iawn rhwng ei gyfradd geni (19%) a'i gyfradd marwolaethau busnes ar 7.6% yn unig.

Cyfraddau goroesi cwmnïau yng Nghymru

Mae cyfraddau goroesi busnesau ar draws gwahanol rannau o'r economi ranbarthol yn amrywio. Mae ffigurau'n dangos bod 60% o'r mentrau a ddechreuodd yng Nghymru yn 2014 yn dal i fod yn weithredol dair blynedd ar ôl eu geni (gweler D9). Mae cyfraddau goroesi tair blynedd ar gyfer y busnesau a ddechreuodd yn 2014 yn is yn Ne Ddwyrain Cymru (57.7%) nag yn y Canolbarth a'r De-orllewin (62%) a Gogledd Cymru (64.5%), unwaith eto o bosibl yn adlewyrchu gwahanol gyfansoddiad sectoraidd y gwahanol rannau o Gymru, a'r gwahaniaethau o ganlyniad i bwysau cystadleuol.

Cyfraddau goroesi tair blynedd Cymru

Mae cyfraddau goroesi tair blynedd ar gyfer y cwmnïau a ddechreuodd yn 2014 yn is na Cymru yng Ngogledd Iwerddon (58%), yn debyg yn Yr Alban (60%), ac yn uwch yn Lloegr (61%).

⁴ Diffinnir cyfradd genedigaethau fel cyfran y cwmnïau geni fel cyfran o'r holl fentrau gweithredol.

Mae Monitor Cyllid BBaCh ar gyfer 2018 Ch2 yn datgelu bod...

...y gyfran o BBaCh a arolygwyd yng Nghymru a oedd yn defnyddio unrhyw fath o gyllid allanol yn 36% (34% yn y DU). Roedd hyn yn is na chanfyddiadau Monitro Cyllid BBaCh yn 2017, a oedd yn awgrymu bod 41% o BBaCh Cymru yn defnyddio cyllid allanol.

Canfyddiadau'r Arolwg Cyllid Allforio

Mae peth diddordeb i ba raddau y mae'r canfyddiadau hyn yn berthnasol i bob math o gwmnïau yng Nghymru. Er enghraifft, edrychodd yr *Arolwg Cyllid Allforio 2018* a gynhwyswyd yn adroddiad pwrpasol Dirnad Economi Cymru '*Cyllid Allforio yng Nghymru*' ar y defnydd o wahanol ffynonellau cyllid ymhlith grŵp o 131 o allforwyr, allforwyr cyflenwi ac ystyrwyr allforio. Yn gyffredinol, defnyddiodd 35% o'r grŵp hwn gyfleusterau gorddrafft a / neu gardiau credyd, roedd 30% yn defnyddio cyllid benthyciadau, gyda 28% yn defnyddio prydlesu neu hurbwrcasu. Dywedodd tua 30% o'r 131 nad oeddent yn defnyddio unrhyw ffynonellau cyllid.

Canfyddiadau allweddol eraill a gafwyd o'r Monitor Cyllid BBaCh

Mae tua 44% o BBaCh yng Nghymru a arolygwyd ar gyfer *Monitor Cyllid BBaCh* (D11) yn rhai nad ydynt yn fenthycwyr parhaol (49% ar gyfer y DU). Roedd BBaCh y DU yn fwy tebygol o wneud cais am fenthyciad a bod eu cais yn llwyddiannus. Roedd canran uwch o BBaCh a arolygwyd yng Nghymru wedi defnyddio cyllid ariannu gan ddefnyddio cronfeydd personol (31% o'i gymharu â 28% yn y DU). O ran mathau eraill o gyllid allanol, roedd cyfran y BBaCh a arolygwyd a oedd yn ymwybodol o gyllid ecwiti yn debyg yng Nghymru a'r DU (32%).

Fe wnaeth cyfran is o BBaCh Cymru a arolygwyd wneud elw, cofnodi twf ac ymwneud â masnach dramor o'i gymharu â'r rhai yn y DU gyfan (D12). Mae niferoedd is o BBaCh yng Nghymru sy'n ymwneud â masnach dramor o bosibl yn siarad â gwahaniaethau sectoraidd rhwng Cymru a'r DU, ond mae hefyd yn arwydd ei fod yn fater sydd a wnelo cynhyrchiant.

Mae ffigurau D13 yn fwy calonogol am eu bod yn dangos bod ychydig yn fwy o BBaCh yn bwriadu tyfu yng Nghymru nag yn y DU (50% o gymharu â 47%). Mae hwn yn ddarlun gwell i Gymru. Datgelodd *Monitor Cyllid BBaCh 2017* mai dim ond 40% o BBaCh Cymru oedd ag awydd i dyfu. Roedd canran y BBaCh a arolygwyd yng Nghymru sy'n bwriadu gwneud cais am gyllid neu adnewyddu cyllid yn debyg i'r un yn y DU.

3. Darparu cyllid BBaCh a chost cyllid

Mae'r adran hon (Dangosfwrdd 2, D14-D20) yn canolbwyntio ar ffactorau sy'n effeithio ar y cyflenwad o gyllid i BBaCh yng Nghymru.

Tyfodd benthycia banciau i BBaCh y DU...

... tua £1bn rhwng 2017 a 2018 (D14). Mae'r duedd yn y gyfradd dwf 12 mis o fenthyciadau a ddarperir i BBaCh y DU yn gostwng islaw 0% yn ystod 2018, gyda'r gyfradd newid chwarterol mewn benthyciadau yn sefydlogi ar -0.1% (D15). Mae'r gyfradd newid 12 mis o fenthyciadau a ddarperir i BBaCh y DU yn negyddol yn rhannol oherwydd y cynnydd yng nghost benthyciadau banc, gyda'r cyfraddau llog cyfartalog i BBaCh sy'n llwyddo i gael benthyciadau yn cynyddu o 3.15% ym mis Gorffennaf 2018 i 3.4% yn Rhagfyr 2018. Cynyddodd llif arian asedau i BBaCh y DU £600m yn 2017-18, tra gostyngodd buddsoddiad ecwiti preifat a llif benthycia busnes cyfoedion o £7.9bn yn 2017 i £7.0bn yn 2018. Yn anffodus nid oes data penodol i Gymru ar gael yn hynny o beth ar gyfer dibenion cymharu.

Dangosodd *Arolwg Amodau Credyd Banc Lloegr 2018 Ch4* fod cyflenwad credyd i BBaCh y DU wedi cynyddu yn 2018 Ch2 a Ch3, yn dilyn pum chwarter blaenorol heb fawr ddim newid o 2017 Ch1 i 2018 Ch1 (D16). Y newid yng nghyfradd llwyddiant ceisiadau am fenthyciadau gan fusnesau bach oedd 0.9% yn 2018 Ch1-2018 Ch2. Fodd bynnag, gostyngodd y gyfradd llwyddiant 3% yn 2018 Ch3-2018 Ch4.

Mae Swyddfa Archwilio Cymru yn archwilio i gymorth ariannol Llywodraeth Cymru i fusnesau

Yng nghyd-destun cyfraddau isel llwyddiant ceisiadau am fenthyciadau, gall y cymorth ariannol ar gyfer BBaCh gan Lywodraeth Cymru fod yn bwysig. Datgelodd adroddiad '*Cymorth Ariannol Llywodraeth Cymru i Fusnesau*' (2018) gan Swyddfa Archwilio Cymru fod cymorth ariannol Llywodraeth Cymru i fusnesau yn £193m rhwng Ebrill 2014 a Mawrth 2017 (D17). Roedd corfforaethau mawr wedi derbyn £103.2m (53.5% o gyfanswm y cymorth ariannol), cwmnïau canolig £19.7m (10.2%), busnesau bach £43.5m (22.5%), a micro fusnesau £26.3m (13.6%)

Cynllun Buddsoddi mewn Menter (CBM)

Ar gyfer buddsoddiadau ecwiti, mae D18 yn dangos nifer y cwmnïau yn y DU sy'n codi arian am y tro cyntaf o'r CBM. Mae'r gronfa Llywodraeth y DU hon yn cefnogi cwmnïau i godi arian ecwiti. Mae'n cynnig gostyngiadau treth i fuddsoddwyr unigol sy'n prynu cyfranddaliadau newydd mewn menter. Cynyddodd nifer y cwmnïau a ddefnyddiodd y CBM a'r swm a godwyd o 2012/13 i 2014/15, cyn dirywio yn 2015/16 a 2016/17. Roedd cyfran y cwmnïau yng Nghymru sydd wedi defnyddio naill ai'r CBM neu'r Cynllun Buddsoddi Menter Sbarduno, sy'n Gronfa arall Llywodraeth y DU sy'n gysylltiedig â chyllid ecwiti, ddim ond 1.9% ar gyfartaledd o 2014-15 i 2016-17, tra yn Llundain roedd yn 45%, 16% yn Neddwyrair Lloegr, ac yn 4.3% yn Yr Alban.⁵

Risg credyd BBaCh yng Nghymru

Caiff benthycia i BBaCh ei effeithio'n gryf gan eu risg credyd. Mae D19 a D20 yn darparu gwybodaeth risg o dros 60,000 o BBaCh yng Nghymru. Mae'r dosbarthiadau risg a ddefnyddir yn amrywio o Risg Uchel i Ddiogel, sy'n deillio o gyfrifo a gwybodaeth arall sydd ar gael i asiantaethau risg credyd.

Mae D19 yn dangos bod cyfran y BBaCh yng Nghymru yr amcangyfrifwyd eu bod mewn Risg Uchel ym mis Chwefror 2019 yn 5.3%, i fyny o 4.1% ym mis Medi 2018. Roedd cyfran y BBaCh yr amcangyfrifwyd eu bod yn y categori Gofalus yn 72% ym mis Chwefror 2019, i lawr o 73% ym mis Medi 2018. Yn amlwg, mae'r wybodaeth hon ar risgiau credyd hefyd yn gysylltiedig â chyfraddau goroesi busnes, er enghraifft, gyda'r adroddiad yn gynharach yn dangos mai dim ond 60% o gwmnïau o Gymru sy'n dechrau mewn cyfnod penodol yn dal i fasnachu o hyd ar ôl tair blynedd.

Cyfraddau goroesi categori risg

Bydd BBaCh a ddsberthir yn y categori Risg Uchel yn debygol o fynd yn ansolfent o fewn blwyddyn ac ni fyddant yn gallu parhau i fasnachu heb gamau adfer sylweddol. Mae'r categori Gofalus yn cario risg sylweddol o fethiant gyda mentrau yn y categori hwn fel arfer bedair gwaith yn fwy tebygol o fethu â'r rhai yn y categori Cyffredin.

⁵ Cynllun Buddsoddi Menter Buddsoddi Menter Sbarduno a Buddsoddi Cymdeithasol Rhyddhad Treth CThEM (2018). Ar gael yn: https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/710986/May_2018_Commentary_EIS_SEIS_SITR_National_Statistics.pdf

Mae'r sectorau gyda'r gyfran fwyaf o BBaCh yn y categorïau Cyffredin, Sefydlog neu Ddiogel yn cynnwys cemegau ac ati, metelau a chynhyrchion metel, a phren, corc a phapur (gweler D20). Ar y llaw arall, y sectorau gyda'r gyfran fwyaf o BBaCh yn y categorïau Risg Uchel a Gofalus yw tecstilau ac ati, bwyd a diod, a gwestai a bwytai.

4. Gweithgaredd Banc Datblygu Cymru

Mae'r dangosfwrdd terfynol (Dangosfwrdd 3, D21-D32) yn crynhoi buddsoddiadau Banc Datblygu Cymru hyd yn hyn, gyda dadansoddiad o fuddsoddiadau yn ôl math, sector, lleoliad, y Gronfa a maint y busnes.

Cyrhaeddodd cyfanswm buddsoddiad y Banc Datblygu yn 2018 / 19 Ch3 £565m...

... i fyny o £540m i 2018 / 19 Ch2 fel yr adroddwyd yn ACh2. Roedd benthyciadau yn cyfrif am 52% o'r cyfanswm hwn (D21), gyda buddsoddiadau ecwiti yn cynrychioli tua 29%, a buddsoddiadau mesanin oedd y 19% sy'n weddill.⁶

Mae 3,170 o gwmnïau o Gymru wedi derbyn benthyciadau erbyn 2018 / 19 Ch3

... a gyda'r benthyciadau hyn yn gysylltiedig â gweithgaredd sydd wedi creu cyfanswm amcangyfrifedig o dros 11,700 o swyddi, tra'n diogelu tua 19,000 o swyddi (gweler D22). Mae mwy na 260 o gwmnïau wedi derbyn buddsoddiad ecwiti, gan greu dros 3,000 o swyddi a diogelu tua 2,200 o swyddi (D22). Mae'r Banc wedi cefnogi 254 o fusnesau drwy gyfrwng cyllid mesanin, gan greu dros 2,100 o swyddi a diogelu bron i 4,000 o swyddi.

Gweithgynhyrchu oedd prif dderbynnnydd buddsoddiad cronnus gan y Banc Datblygu, a hynny'n cael ei ddilyn gan adeiladu, sectorau TGCh ac yna gweithgareddau proffesiynol, gwyddonol a thechnegol (gweler D23). Benthyciadau yw mwyaf y buddsoddiadau ym mhob lleoliad, gyda'r rhanbarth De-ddwyrain yn cyfrif am y gyfran fwyaf o bob math o fuddsoddiad (gweler D24).

Mae D25 yn darparu mwy o fanylion am symiau a fuddsoddwyd yn gronol ac sydd ar gael ymhob Cronfa hyd at drydydd chwarter blwyddyn ariannol 2018/19. Roedd Cronfa Busnes Cymru a ariannwyd ar y cyd gan yr UE wedi buddsoddi £84m i 2018 / 19 Ch3. Mae Cronfeydd eraill yn cynnwys Cronfa Twf Cyfalaf Cymru, gyda £25m o fuddsoddiad, Cronfa Eiddo Cymru (£22m), a Chronfa Fenthyciadau i Ficro fusnesau Cymru (£15m).

Twf cryf mewn buddsoddiad ecwiti newydd

Tyfodd buddsoddiad ecwiti newydd dros 100% yn y flwyddyn hyd at 2018 / 19 Ch3 (D26, D27). Mae benthyciadau wedi cynyddu yn y ddau chwarter hyd at 2018 / 19 Ch3 gan gyrraedd dros £15m. Mae buddsoddiad mesanin yn y cyfnod 2017 / 18 Ch4 i 2018 / 19 Ch3 wedi dirywio, heb unrhyw fuddsoddiad mesanin newydd yn 2018 / 19 Ch3. Mae'r tueddiadau tymor byr hyn mewn mathau cyllid yn gyfnewidiol, ac yn cael eu dylanwadu'n drwm gan gymeradwyaeth benthyciadau a buddsoddiadau unigol mewn unrhyw gyfnod penodol.

Rhanbarth y Canolbarth a'r De-orllewin yn gweld taflywbr ar i fyny mewn buddsoddiad newydd yn 2018/19

---

⁶ Yn dilyn adolygiad o'r perfformiad hyd yma ar gyfer ei Gronfa Fuddsoddi fwyaf, Cronfa Busnes Cymru a gefnogir gan yr UE, mae Banc Datblygu Cymru yn y broses o symud i ffwrdd o'r dosbarthiad buddsoddi 'mesanin'.

De-ddwyrain Cymru, gyda'r gyfran uchaf o boblogaeth fusnes a gweithgarwch economaidd Cymru, welodd y gyfran fwyaf o fuddsoddiad newydd o 2017 / 18 Ch4 i 2018 / 19 Ch2 (D28). Mae'r taflwybr buddsoddi yn y Canolbarth a'r De-orllewin wedi bod yn mynd ar i fyny yn fwy cyson yn ystod y tri chwarter olaf hyd at ddiwedd 2019 / 19 Ch3, a chyda Gogledd Cymru hefyd yn rhannu taflwybr ar i fyny yn y ddau chwarter diwethaf hyd at ddiwedd 2018 / 19 Ch3. Gwelodd y ddau ranbarth fuddsoddiadau a oedd bron â dyblu yn nhrydydd chwarter blwyddyn ariannol 2018/19. Cynyddodd buddsoddiad yng Nghanolbarth a De-orllewin Cymru £6.3m yn ail chwarter blwyddyn ariannol 2018/19 i £12.9m yn y trydydd chwarter, tra cododd buddsoddiad mewn cwmnïau yng Ngogledd Cymru o £3.9m i £6.4m.

Y sectorau adeiladu yn cymryd y swm mwyaf o fuddsoddiad newydd yn y cyfnod 2017 / 18 Ch4-2018 / 19 Ch3

Mae D29 yn dangos dosbarthiad y buddsoddiad diweddar yn ôl sectorau economaidd, gan ddangos symiau (£m) o fuddsoddiad cyffredinol yn ystod y pedwar chwarter hyd at 2018 / 19 Ch3. Roedd y buddsoddiad ar ei uchaf yn y sector adeiladu (gan sicrhau buddsoddiad o £24.5m, ac yn nodi'r cynnydd sydyn yn allbwn y sector adeiladu a ddangoswyd yn gynharach yn yr adroddiad hwn), wedi'i ddilyn gan weithgareddau proffesiynol, gwyddonol a thechnegol (£11.2m).

Micro gwmnïau yn cyfrif am bron i hanner swm buddsoddi'r Banc Datblygu

Dangosir gweithgarwch buddsoddi diweddar yn ôl maint y cwmni yn siart D30. Yn y pedwar chwarter hyd at 2018 / 19 Ch3, roedd buddsoddi mewn micro fusnesau yn cyfrif am y gyfran fwyaf o arian (48%). Gostyngodd cyfran y cwmni bach o 36% yn y pedwar chwarter i 2018 / 19 Ch2 (fel y nodwyd yn ACh2) i 28% yn y pedwar chwarter hyd at 2018 / 19 Ch3. Gwnaed dros 22% o fuddsoddiadau i fentrau canolig, i fyny o 19% yn ACh2.

Tueddiadau hirdymor mewn buddsoddiad newydd

Dangosir persbectif hanesyddol o fuddsoddiadau'r Banc Datblygu, nifer y mentrau a'r swyddi a gefnogir yn D31 a D32. Mae D31 yn datgelu amrywiadau buddsoddiadau newydd a throsoledd sector breifat, sy'n olrhain ei gilydd yn rhannol. Er bod tueddiad buddsoddiadau newydd wedi bod ar i fyny am 17 mlynedd, gostyngodd trosoledd y sector preifat o £78m yn 2016/17 i £70m yn 2017/18. Fodd bynnag, mae'r gostyngiad hwn eisoes wedi'i wrthbwysu yn ystod tri chwarter cyntaf blwyddyn ariannol 2018/19, gyda throsoledd sector breifat yn cyrraedd £75m yn nhri chwarter cyntaf 2018/19.

Mae disgwyl i 2018/19 fod yn flwyddyn gref o ran y BbaCh sy'n derbyn buddsoddiadau

Mae D32 yn dangos effaith tymor byr Cronfeydd wrth greu a diogelu swyddi. Mae patrwm y swyddi a grëwyd wedi bod yn gyfnewidiol dros y cyfnod ers 2001. Yn nhri chwarter cyntaf blwyddyn ariannol 2018/19, mae nifer y cwmnïau sy'n derbyn buddsoddiad yn uchel (350), ar ôl goddiweddyd nifer 2017/18 (321) a chyrraedd y pwynt uchaf ers 2006/07. Mae hyn yn awgrymu y gallai 2018/19 fod yn flwyddyn gref o ran cwmnïau sy'n derbyn buddsoddiad, os yw buddsoddiad yn parhau ar yr un gyfradd ym mhedwerydd chwarter blwyddyn ariannol 2018/19. Fodd bynnag, mae'r swyddi a grëwyd ac a ddiogelwyd ar lefelau is, sy'n awgrymu y byddant o bosibl yn disgyn yn 2018/19 o gymharu â'r flwyddyn ariannol flaenorol. Crynhowyd y buddsoddiadau newydd a wnaed gan Fanc Datblygu Cymru yn ystod tri chwarter cyntaf blwyddyn ariannol 2018/19 i dros £58m, gyda'r rhain yn gysylltiedig â bron i 590 o swyddi a grëwyd a bron i 1,380 o swyddi wedi'u diogelu.

5. Casgliadau

Bydd yr hyder busnes bregus sy'n bodoli ar hyn o bryd ynghyd ag ansicrwydd ynghylch trosglwyddo'r UE yn effeithio ar alwadau BBaCh am gyllid. Er bod marchnadoedd llafur yn parhau i fod yn gryf gyda chyfraddau diweithdra cymharol isel, disgwylir lefelau chwyddiant uwch eleni.

Mae heriau mwy uniongyrchol gyda goblygiadau i BbaCh dethol yng Nghymru yn dilyn y penderfyniadau a wnaed yn Ford (Pen-y-bont ar Ogwr), Nissan (Sunderland) a Honda (Swindon). Bydd yr ochr gyflenwi ceir yng Nghymru, yn enwedig 'cyflenwyr i gyflenwyr' i'r gweithfeydd mawr, yn cael eu taro gan y datblygiadau hyn.

Mae ACh3 yn darparu tystiolaeth o ostyngiad mewn trosiant BBaCh yng Nghymru yn 2018, wedi'i yrru gan ostyngiad yng nghyfanswm trosiant micro fusnesau, yn enwedig gwerthiant unig fasnachwyr, ac yn adlewyrchu bod economi'r DU yn arafu. Roedd y sectorau yr effeithiwyd arnynt yn bennaf yn cynnwys gwasanaethau cyfanwerthu / manwerthu a gwasanaethau ariannol. Mae ACh3 yn datgelu bod nifer cynyddol o fentrau yng Nghymru wedi'u categorio yn y categorïau Risg Uchel a Gofalus.

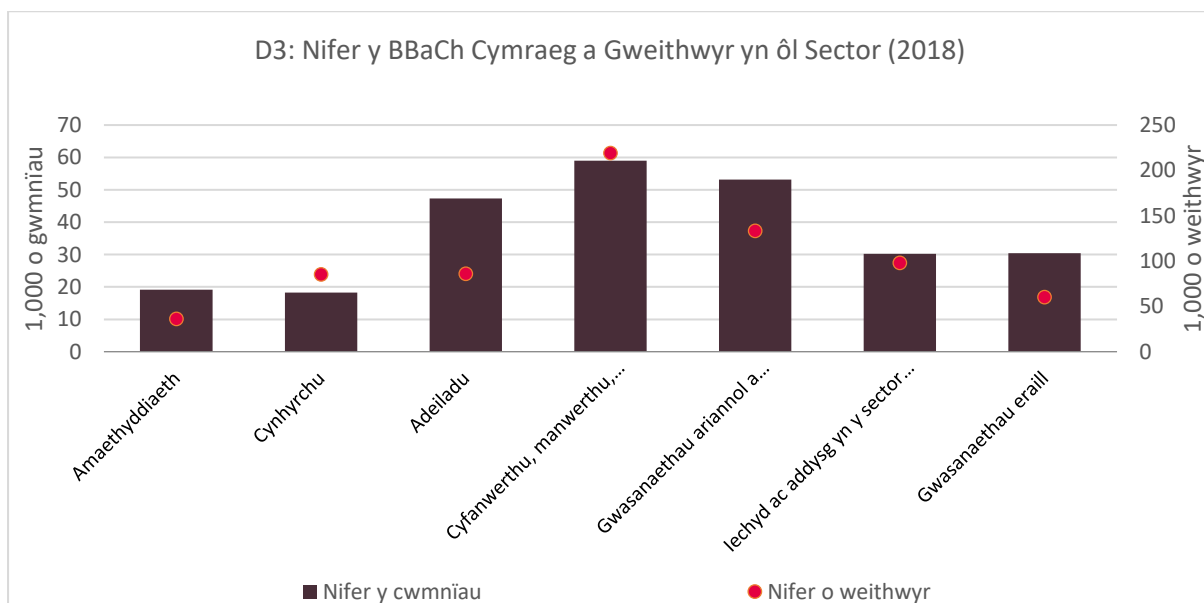
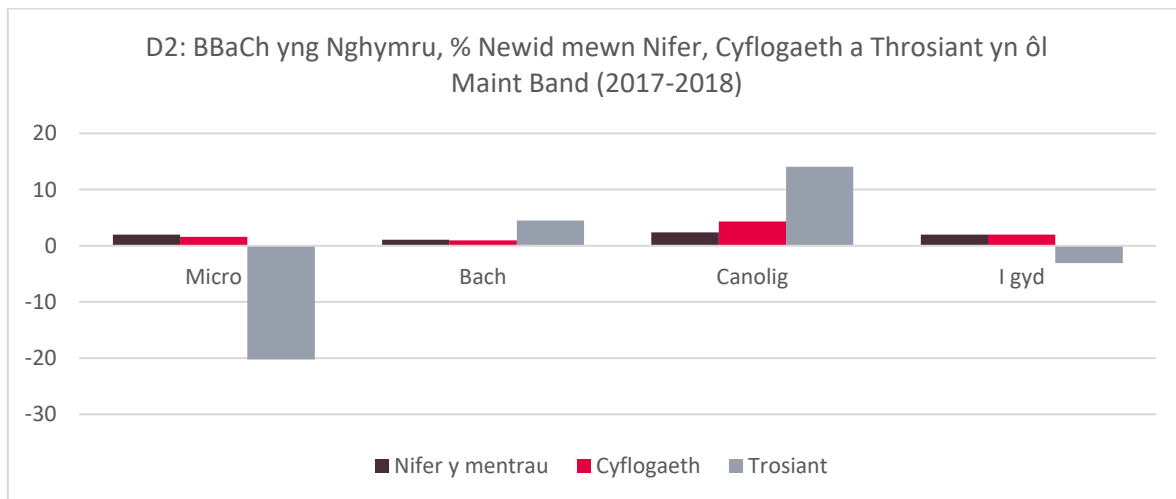
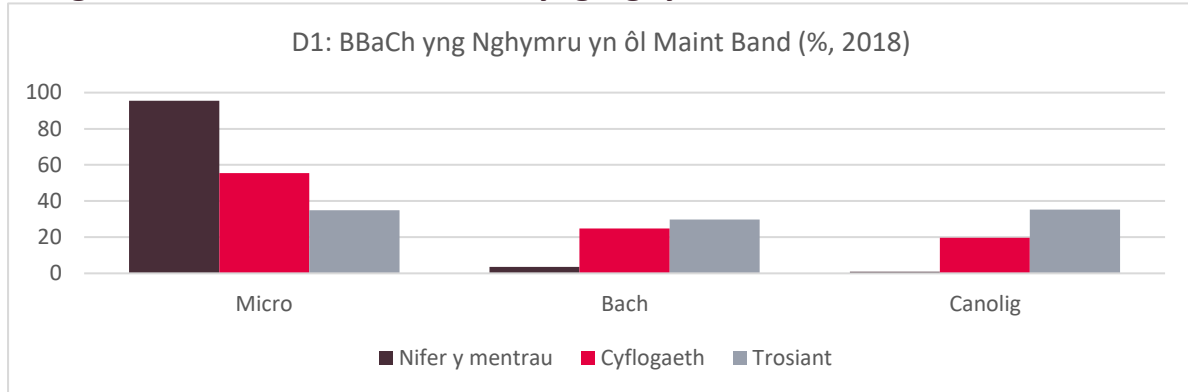
Mae Banc Datblygu Cymru wedi chwarae rhan bwysig wrth gefnogi gweithgarwch BBaCh gyda chyfanswm buddsoddiadau o dros £0.6 biliwn ers 2001, gan ddenu dros £0.8 biliwn o'r sector preifat, a chreu neu ddiogelu dros 51,600 o swyddi yng Nghymru. Noder mai amcangyfrifon swyddi hir dymor yw'r rhain ac na ellir eu cymharu â'r rhai yn y Dangosfwrdd, sydd ddim ond yn canolbwyntio ar greu a chefnogi swyddi yn y tymor byr.

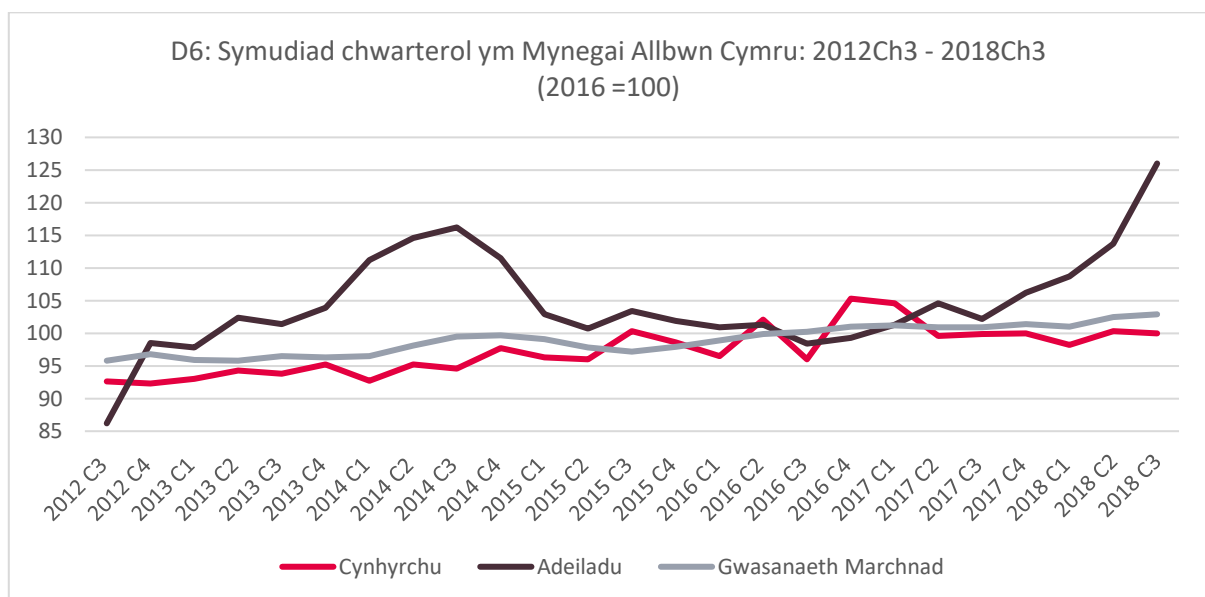
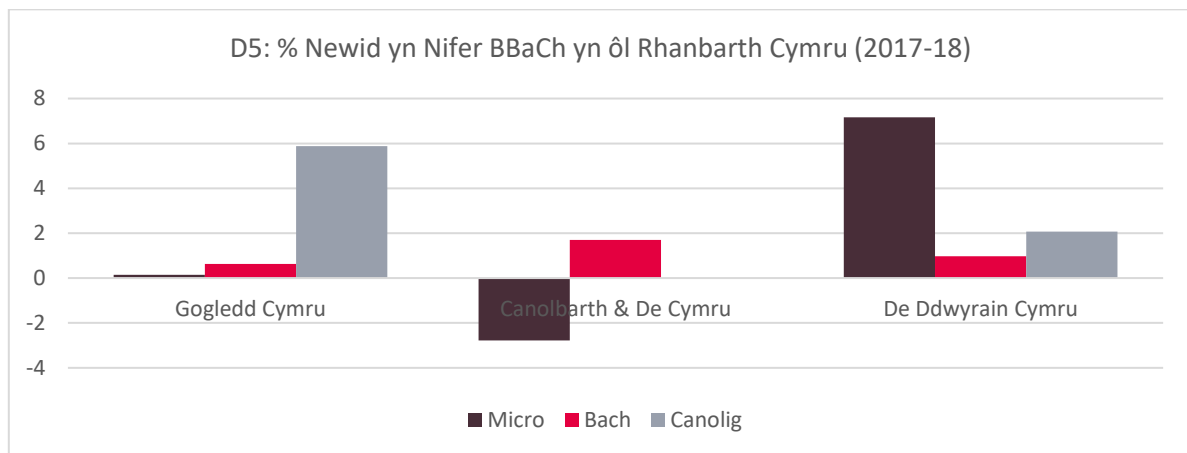
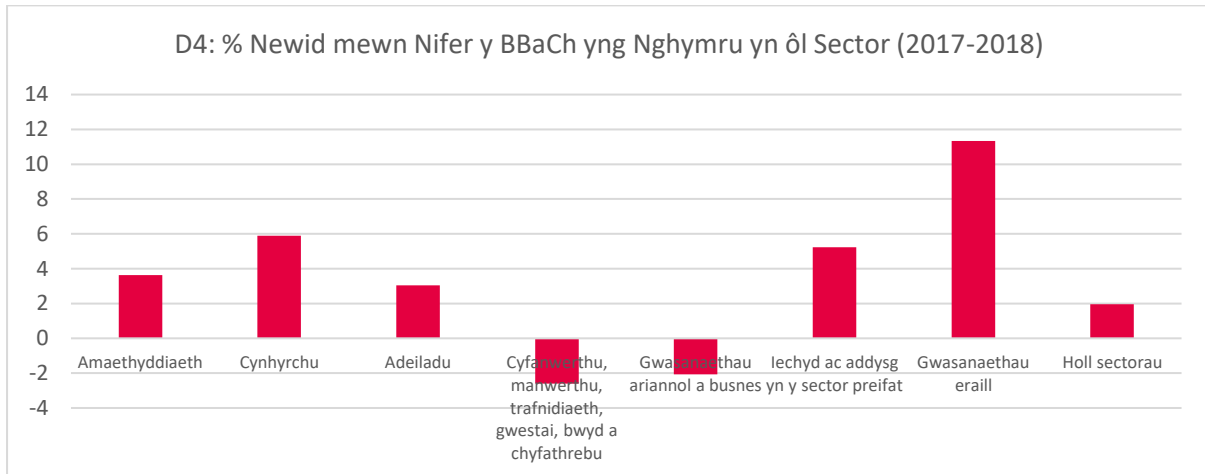
Yn ystod tri chwarter cyntaf 2018/19, derbyniodd 350 o fentrau fuddsoddiadau gan Fanc Datblygu Cymru sy'n dod i gyfanswm o dros £58m, gyda'r rhain yn gysylltiedig â bron i 2,000 o swyddi wedi'u creu neu eu diogelu.

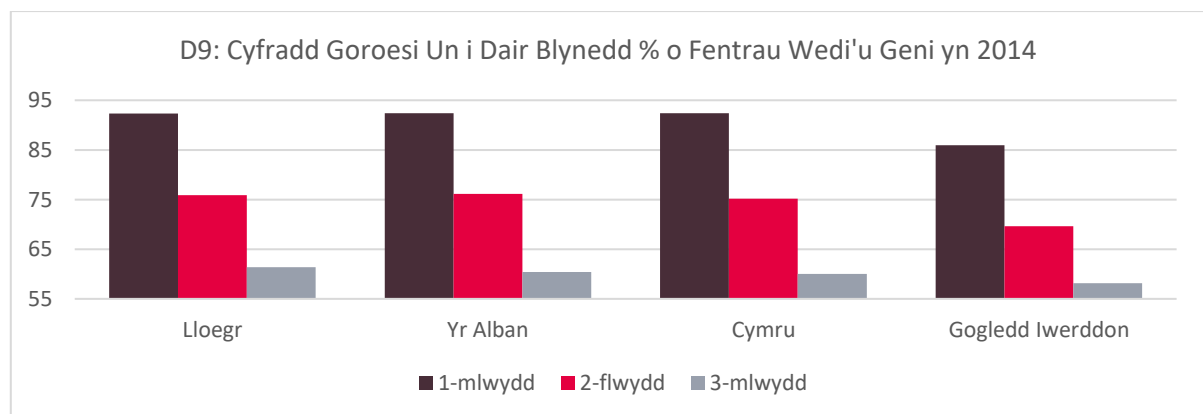
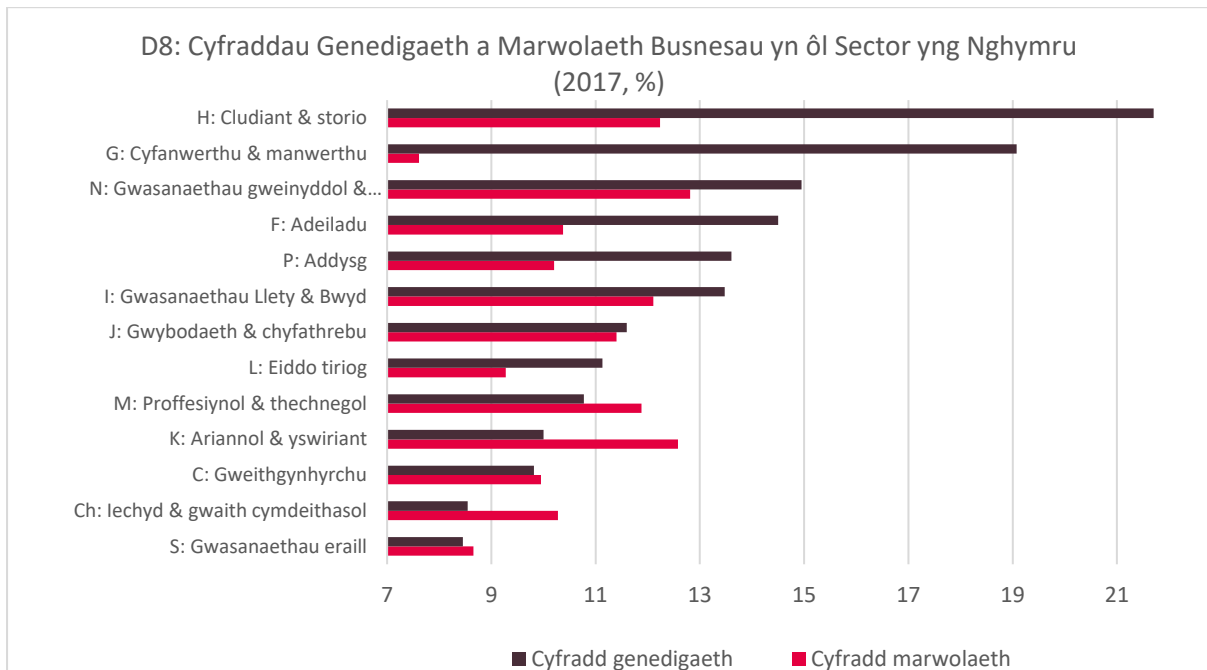
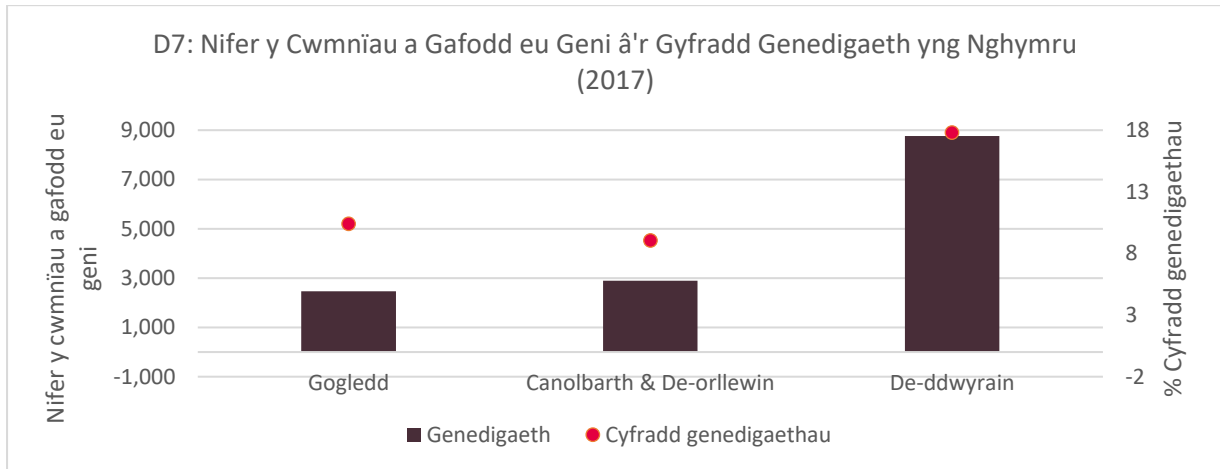

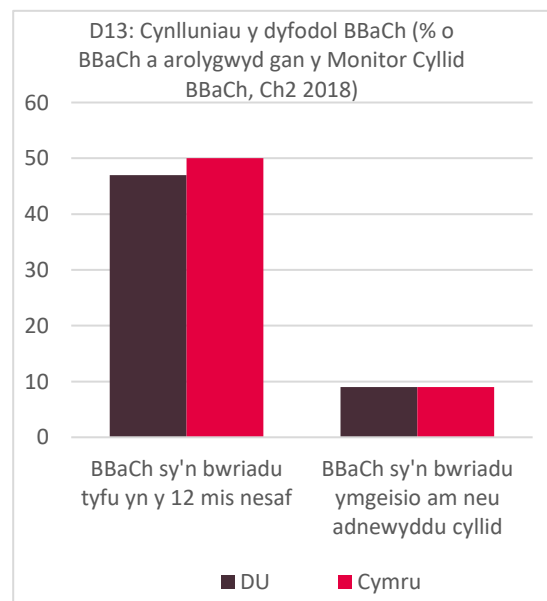
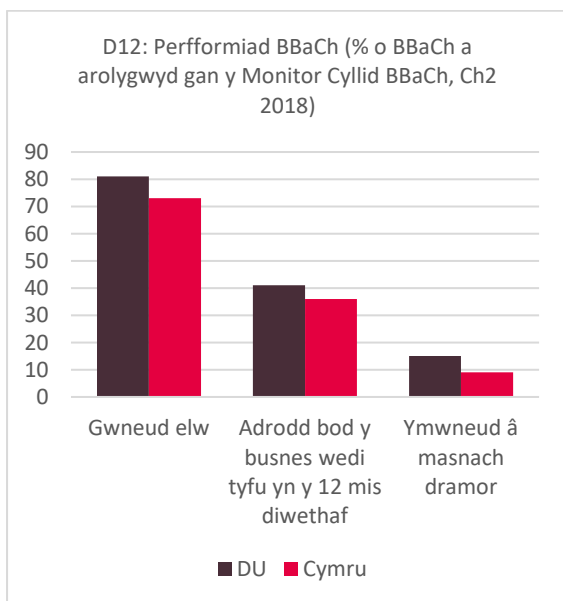
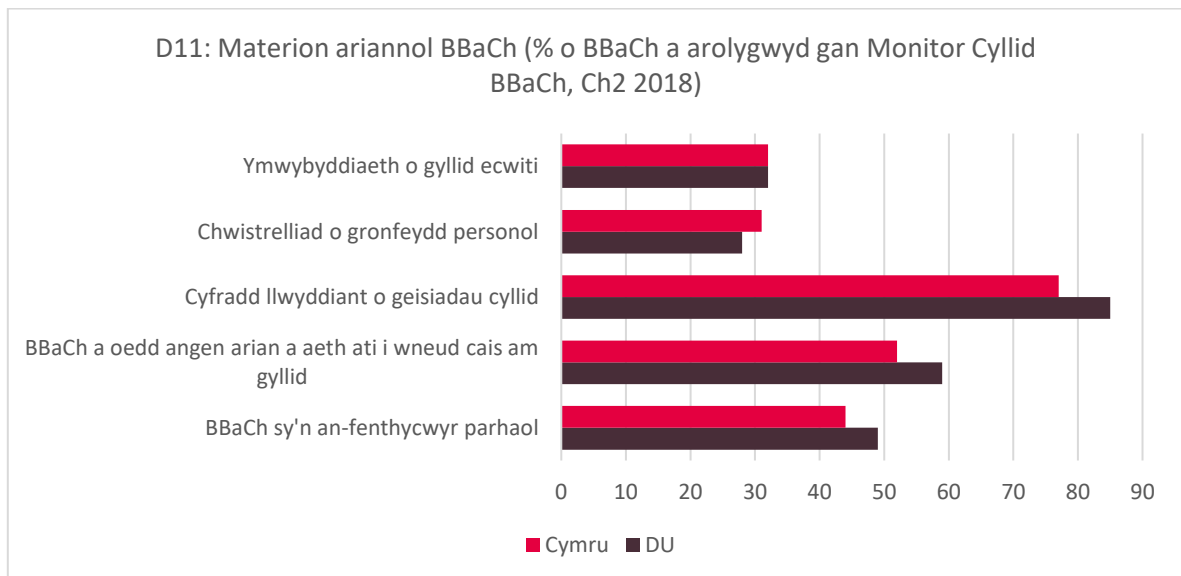
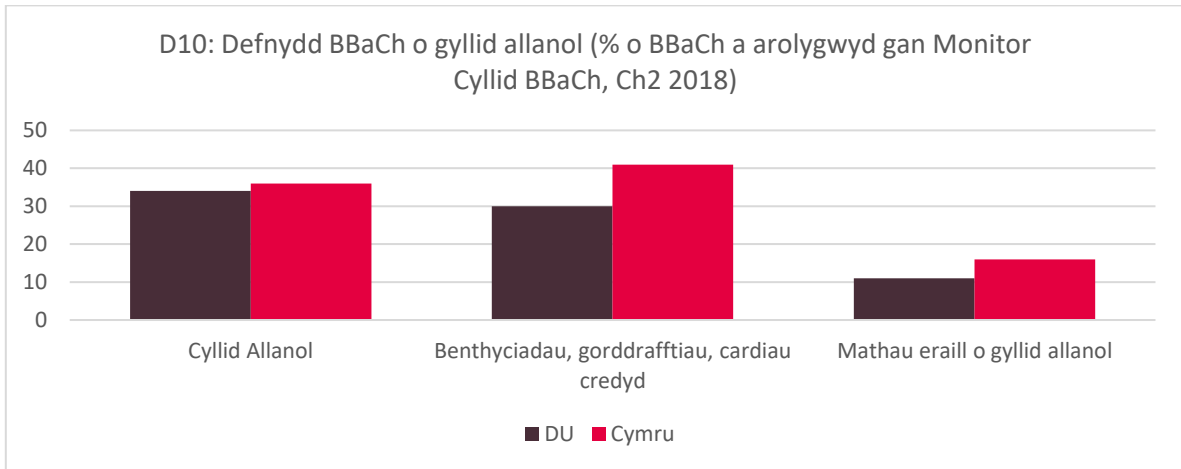
Dangosfyrddau Mawrth 2019

Dangosfwrdd 1: Y darlun o BBaCh yng Nghymru

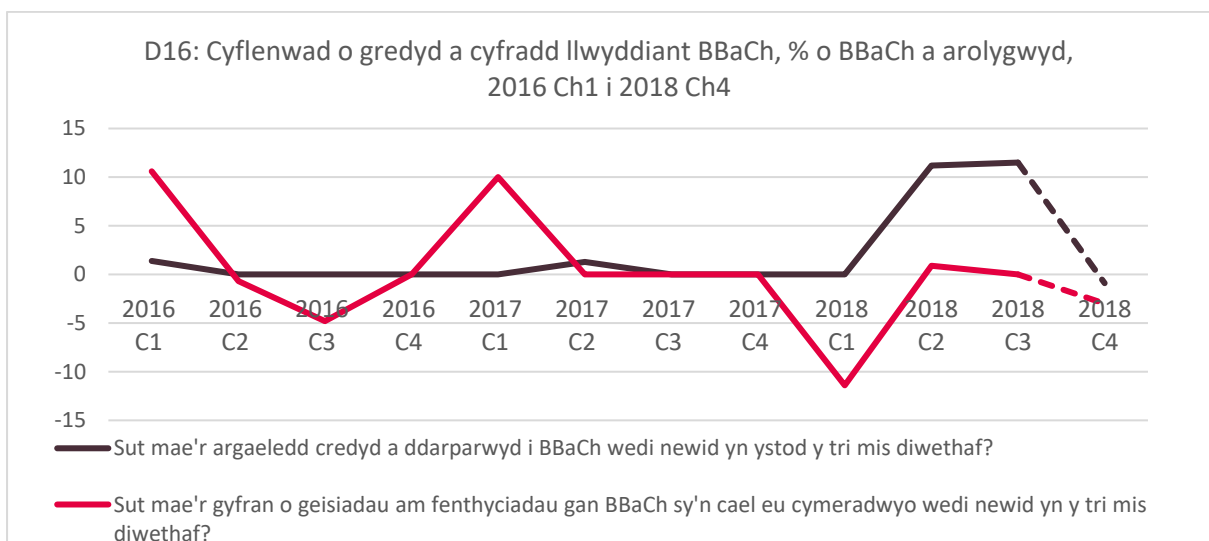
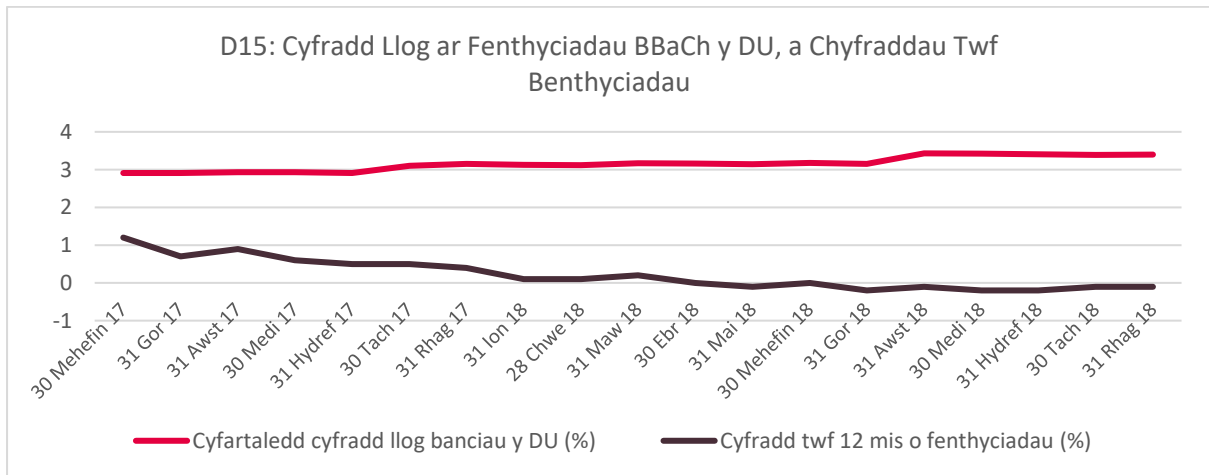
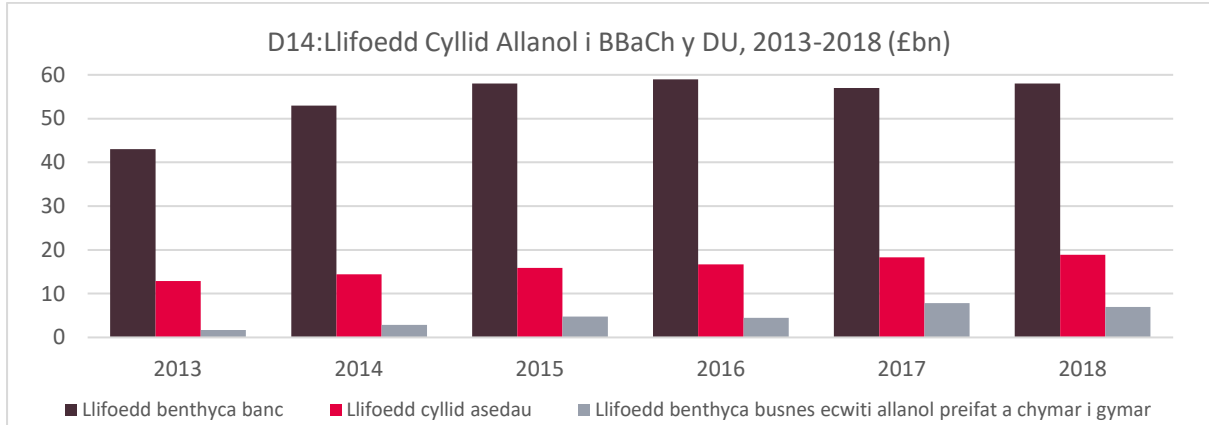

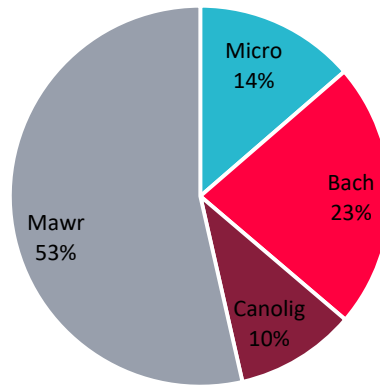

Dangosfwrdd 2: Y ddarpariaeth o gyllid BBaCh a chost cyllid

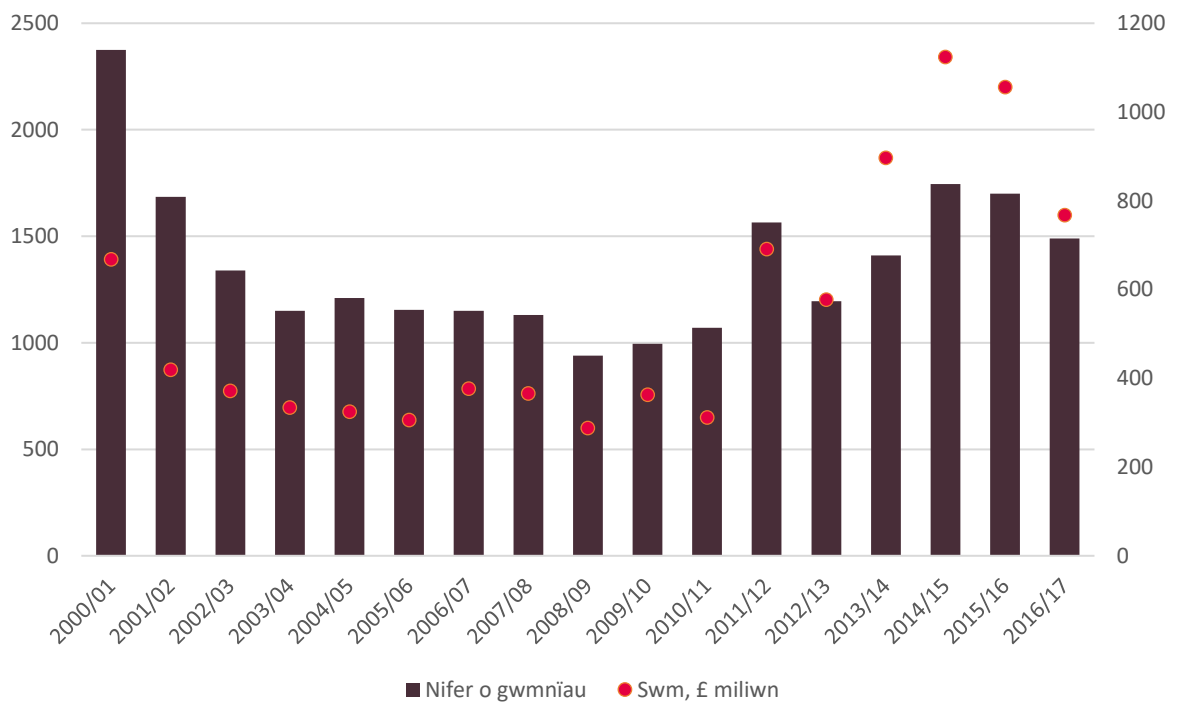

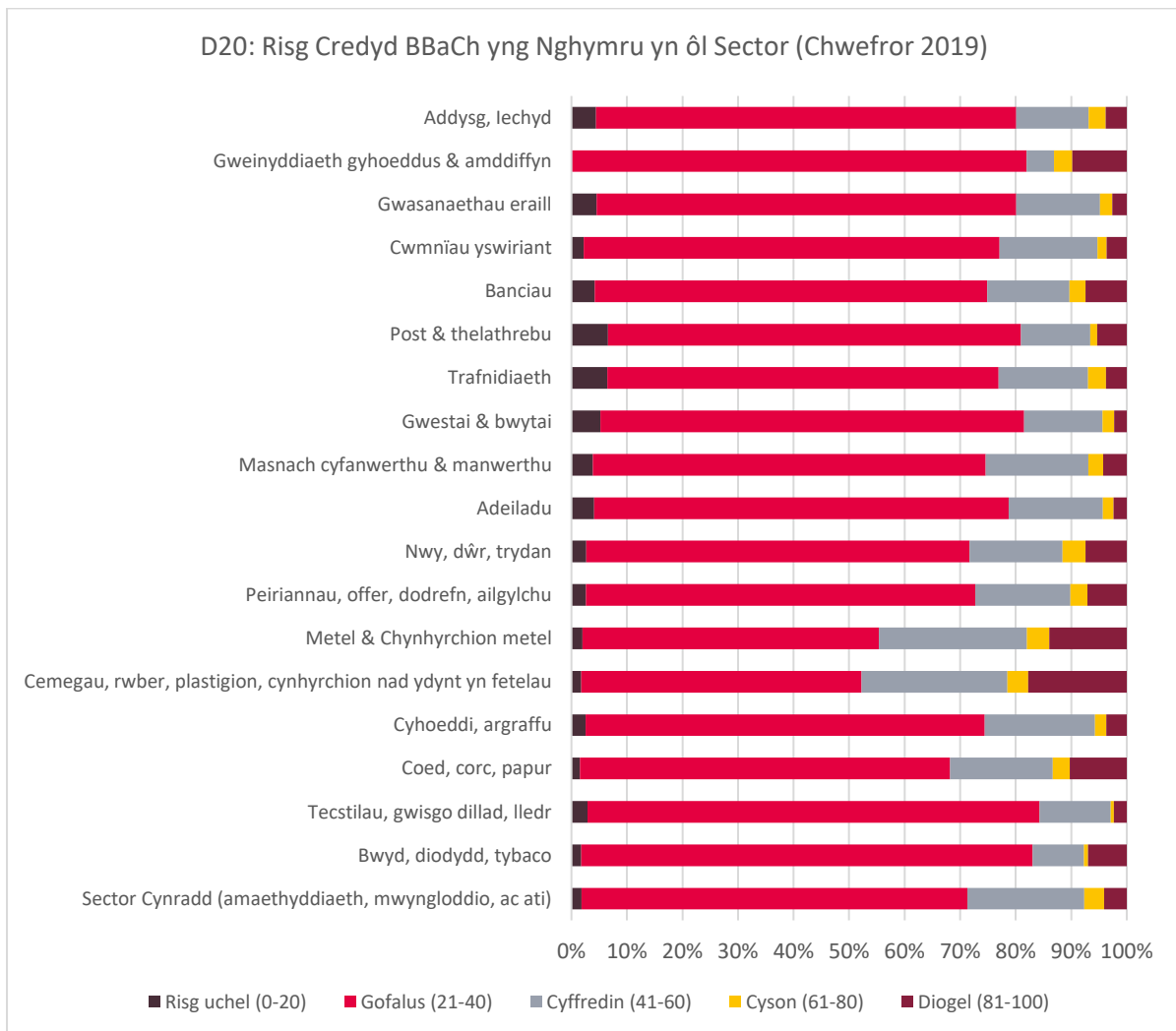
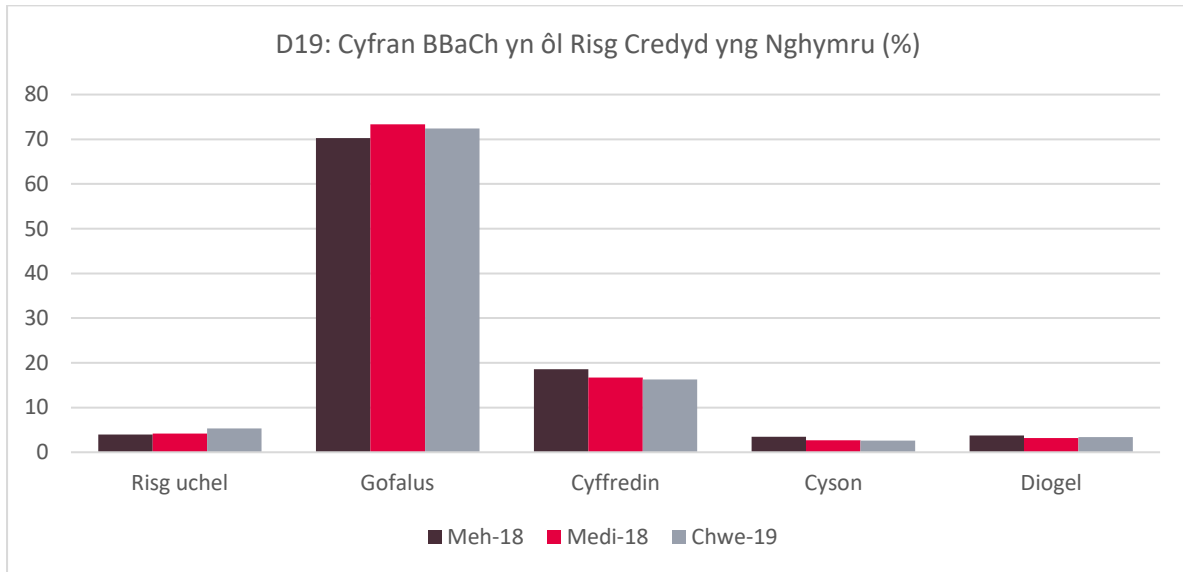

D17: Cymorth ariannol Llywodraeth Cymru i fusnesau (Ebrill 2014 i Fawrth 2017), yn ôl maint y cwmni, %

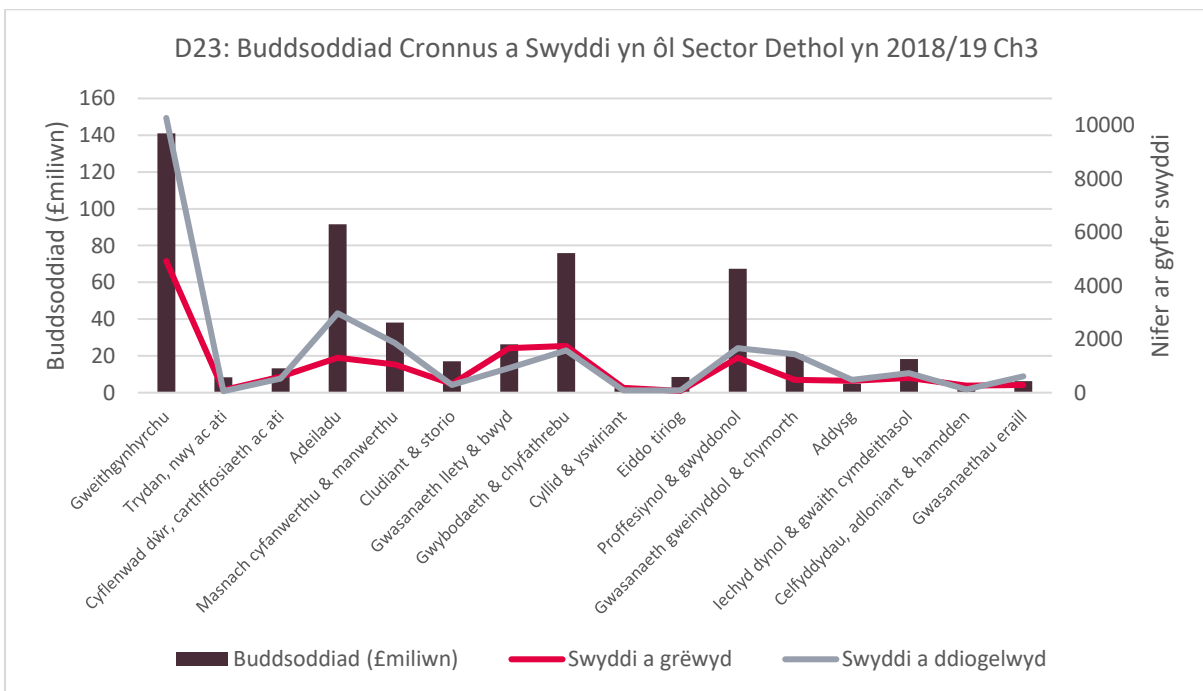
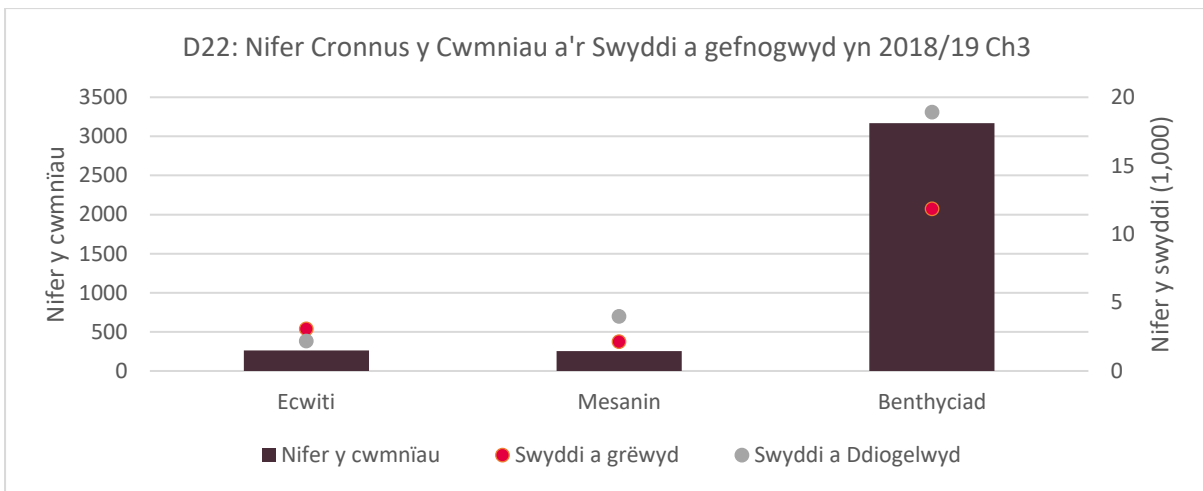
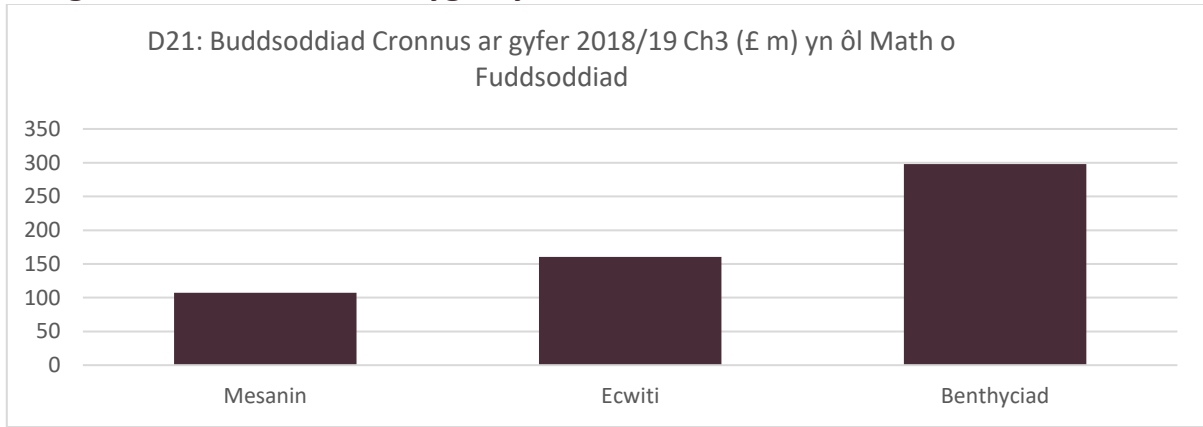
D18: Cwmnïau yn codi arian am y tro cyntaf o'r Cynllun Buddsoddi Menter (CBM)

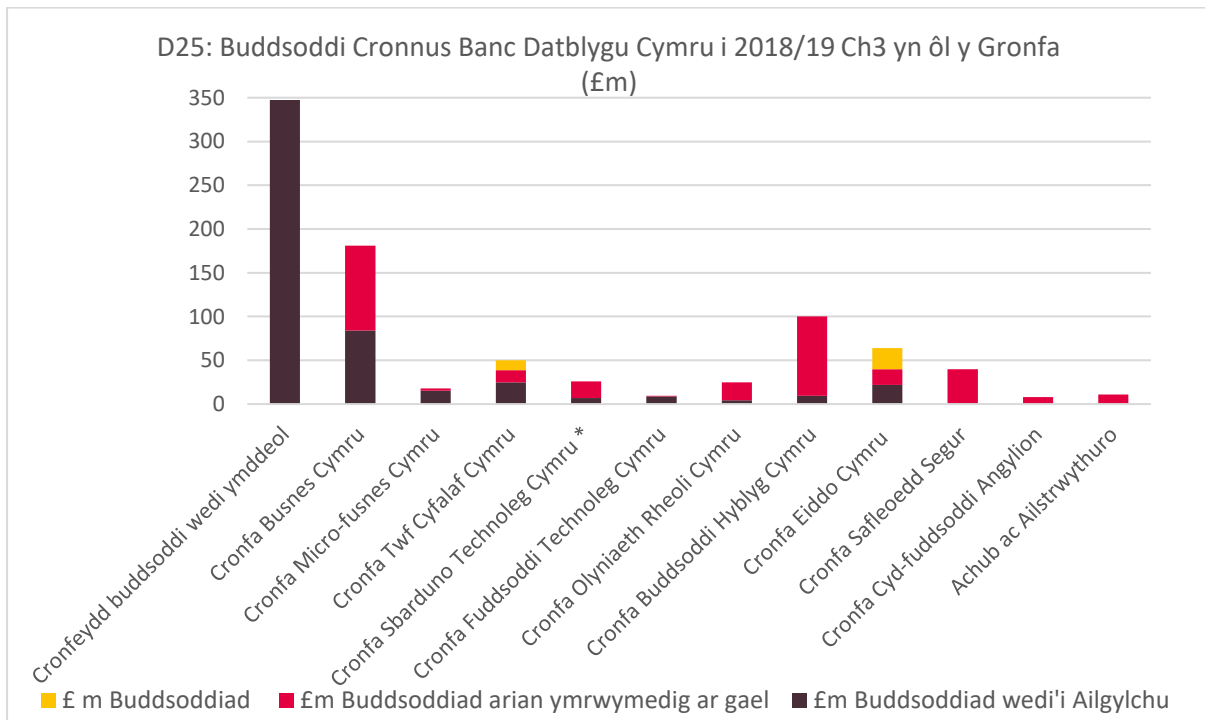
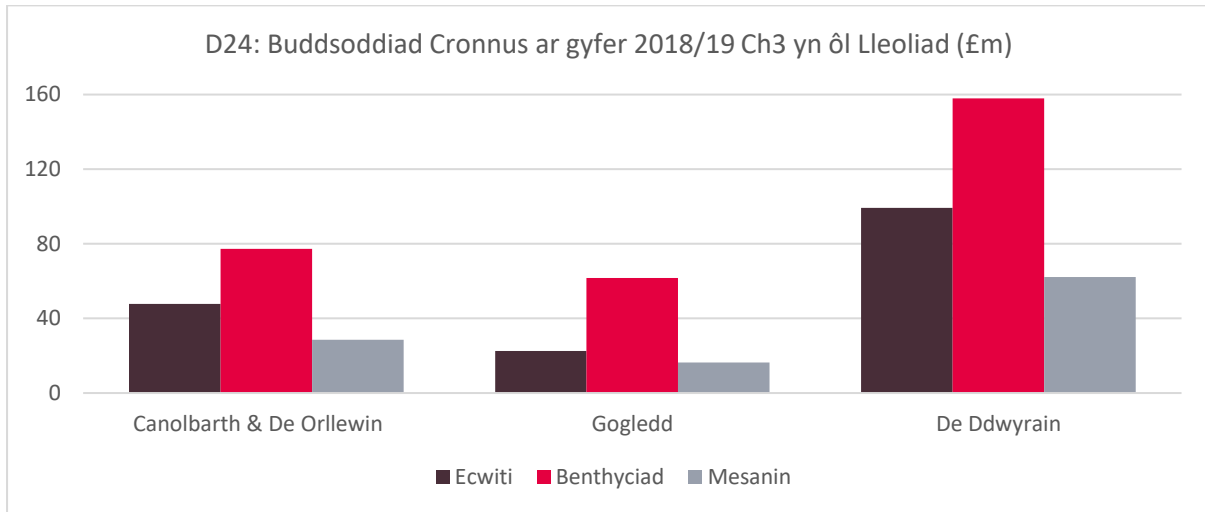

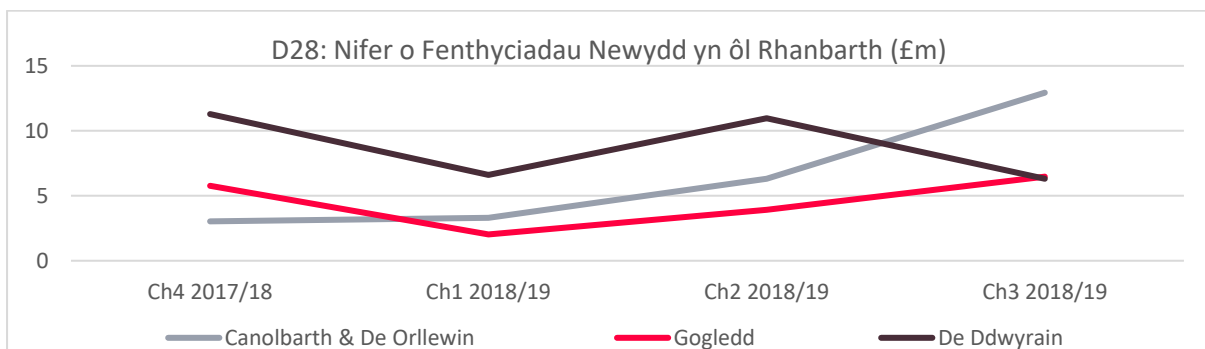
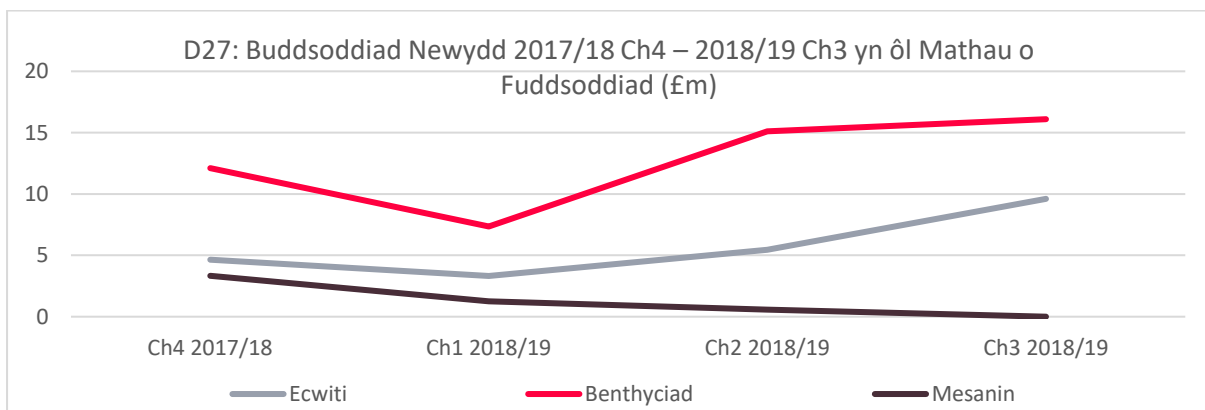
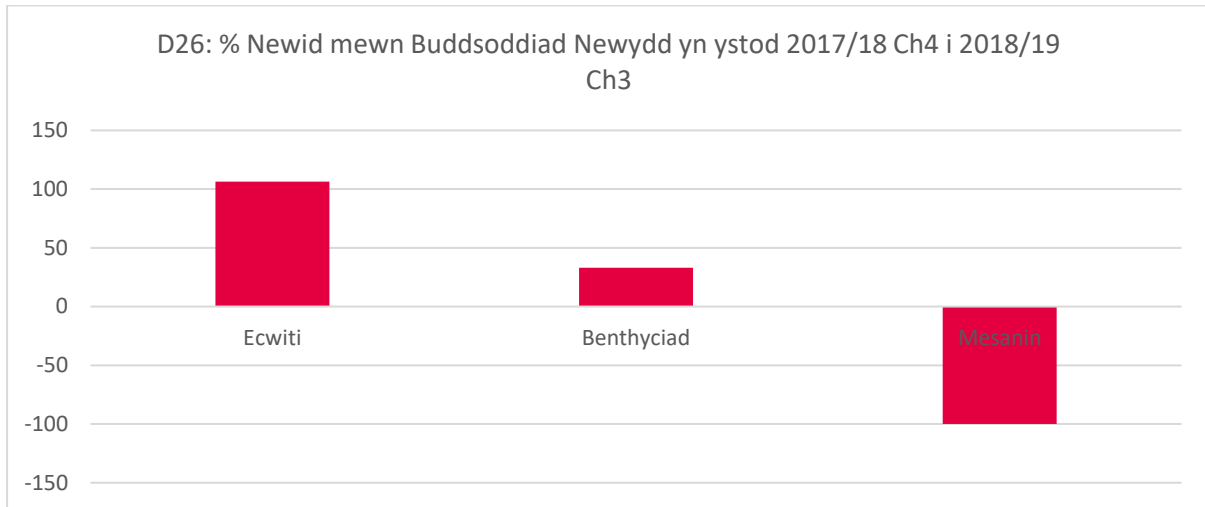

Dangosfwrdd 3: Banc Datblygu Cymru

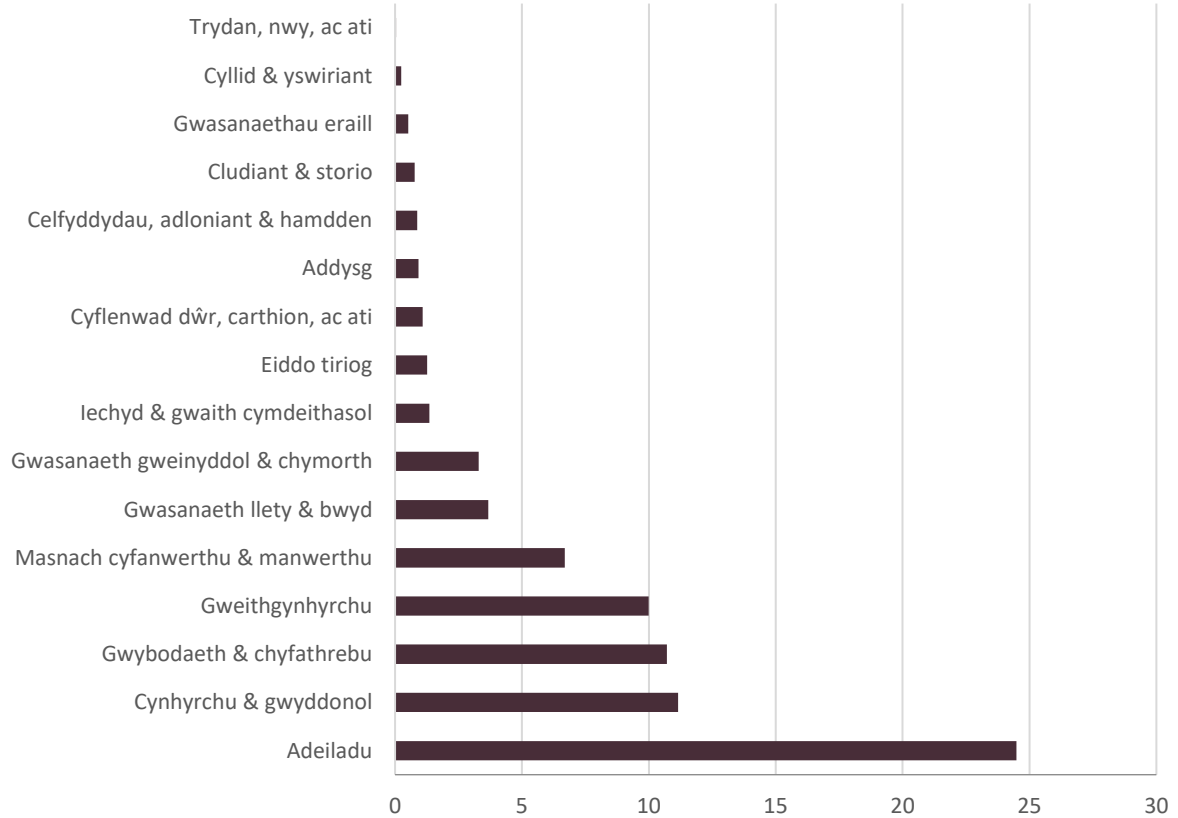

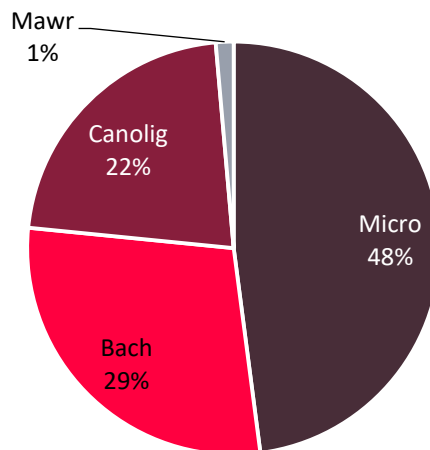

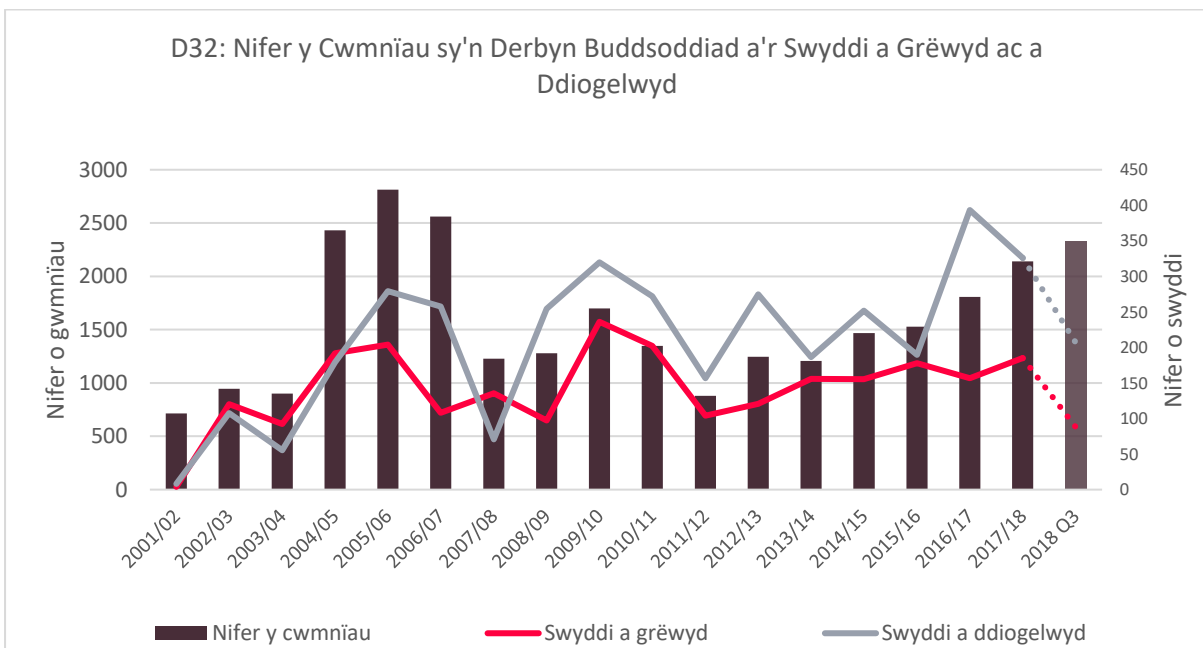
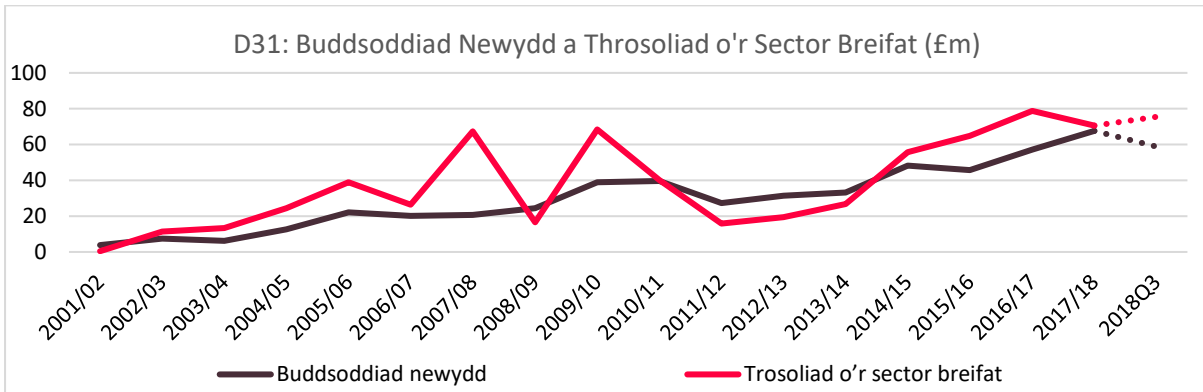

D29: Cyfanswm buddsoddiad newydd, 2017/18 Ch4 - 2018/19 Ch3 (£ miliwn)

D30: Buddsoddiad yn ôl Maint y Busnes (% , 2017/18 Ch4 i 2018/19 Ch3)

Ffynonellau data:

D1 & D2: StatsCymru. Ar gael o: <https://statswales.gov.wales/Catalogue/Business-Economy-and-Labour-Market/Businesses/Business-Structure/Headline-Data/latestbusinessstructureinwales-by-sizeband-measure> (diweddariad nesaf: mis Tachwedd 2019)

D3 & D4: StatsCymru. Ar gael o: <https://statswales.gov.wales/Catalogue/Business-Economy-and-Labour-Market/Businesses/Business-Structure/Headline-Data/enterprises-by-industry-sic2007-sizeband-area> (diweddariad nesaf: mis Tachwedd 2019)

D4 & D5: StatsCymru. Ar gael o: <https://statswales.gov.wales/Catalogue/Business-Economy-and-Labour-Market/Businesses/Business-Structure/Headline-Data/enterprises-by-sizeband-area-year> (diweddariad nesaf: mis Tachwedd 2019)

D6: StatsCymru. Ar gael o: <https://statswales.gov.wales/Catalogue/Business-Economy-and-Labour-Market/Economic-Indices/Indices-of-Production-and-Construction/welshindicesofproductionandconstruction-by-section-year> (diweddariad nesaf: mis Ebrill 2019)

A: <https://statswales.gov.wales/Catalogue/Business-Economy-and-Labour-Market/Economic-Indices/Index-of-Market-Services/indexofmarketservices-by-year-area> (diweddariad nesaf: mis Ebrill 2019)

D7: StatsCymru. Ar gael o: <https://statswales.gov.wales/Catalogue/Business-Economy-and-Labour-Market/Businesses/Business-Demography/businessbirths-by-area-year> (diweddariad nesaf: mis Tachwedd 2019)

D8 & D9: Demograffeg Busnes, Y Swyddfa Ystadegau Gwladol. Ar gael o: <https://www.ons.gov.uk/businessindustryandtrade/business/activitysizeandlocation/datasets/businessdemographyreferencetable> (diweddariad nesaf: i'w gyhoeddi)

D10, D11, D12 & D13: Crynodeb Rheolaeth Monitro BBaCh: Y DU a Chymru.

D14: British Business Bank (2019). Small Business Finance Markets 2018/19. Ar gael o: https://www.british-business-bank.co.uk/wp-content/uploads/2019/02/British_Business_Bank_Small-Business-Finance-Report-2019_v3.pdf (diweddariad nesaf: i'w gyhoeddi)

D15: Bank of England, SME data. Ar gael o: <https://www.bankofengland.co.uk/boeapps/database/fromshowcolumns.asp?Travel=NixAZxSUx&FromSeries=1&ToSeries=50&DAT=RNG&FD=1&FM=Jan&FY=2010&TD=11&TM=May&TY=2025&FNY=Y&CSVF=TT&html.x=66&html.y=26&SeriesCodes=CFMZ6HQ&UsingCodes=Y&Filter=N&title=CFMZ6HQ&VPD=Y> (caiff ei ddiweddaru yn fisol)

D16: Bank of England (2018) Credit Conditions Survey | 2018 Q4. Ar gael o: <https://www.bankofengland.co.uk/-/media/boe/files/credit-conditions-survey/2018/2018-q4.pdf?la=en&hash=FD0861731F5330D0B2328147BE869D8DD38A62CF> (diweddariad nesaf: 18 Ebrill 2019)

D17: Swyddfa Archwilio Cymru (2018) Cymorth Ariannol Llywodraeth Cymru i Fusnesau. Ar gael o: <http://www.audit.wales/system/files/publications/welsh-government-financial-support-for-business-english.pdf>

D18: CThem (2018) Cynllun Buddsoddi Menter Cynllun Buddsoddi Menter Sbarduno a Rhyddhad Treth Buddsoddiad Cymdeithasol. Ar gael o:

https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/710986/May_2018_Commentary_EIS_SEIS_SITR_National_Statistics.pdf (next update: Spring 2019)

D19 & D20: FAME, Bureau van Dijk, ac yn seiliedig ar ddata Tŷ'r Cwmnïau. Ar gael o:

<https://fame.bvdinfo.com/version-2018327/Home.serv?product=fameneo&setlanguage=en> (caiff ei ddiweddarau yn fisol)

D21-D32: Dadansoddiad arbennig, Banc Datblygu Cymru